

Omakoti

- Energiapuu- ja harvennushakkuut
- Metsäkuljetukset **PONSSE**
- Puun ja risun maantiekuljetukset

koneurakointi
LAURILA KY
www.koneurakointilaurila.fi
0400 406 795

SALO » NUMERO 5/2024 » OMAKOTIASUMISEN ERIKOISLEHTI » 16. vuosikerta » www.omakotilehdet.fi

Täydentävä lämmitysjärjestelmä vähentää ostoenergian tarvetta

Satavuotiaan hirsitalon
keittiö uudistui harkitusti

10

Omakotitalon sähköasennukset
vaativat seurantaa

16

. KOTIMAINEN . EKOLOGINEN . KUSTANNUSTEHOKAS . NOPEA TOIMITUS .

CORAKEITTIOT.FI

Aika uusia keittiö

SUUNNITTELUSTA TOTEUTUKSEEN!

INSPIRAATIOTA KÄYTÄNNÖLLISIIN
SÄILYTYSRATKAISUIHIN

CORA KEITTIÖT

SALITUNKATU 6, SALO

myynti@corakeittiot.fi

p. 0400 280 754

KOSKI TL - SUOMUSJÄRVI

**RENNOSTI PALVELEVA
RAUTAKAUPPA**

*"Meiltä löydät kaiken tarvittavan
rakentamiseen ja remontointiin!"*

RAUTANET KOSKI

Hongistontie 3, 31500 Koski TI
Puh. 02 484 920
myynti@rautanetkoski.fi

RAUTANET SUOMUSJÄRVI

Kitulanramppi 2, 25410 Suomusjärvi
Puh. 02 484 0620
myynti@rautanetsuomusjarvi.fi

www.rautanetkoski.fi

ERÄ VANILIJAN JA PERSIKKA-MANGON MAKUA

TARJOUS VOIMASSA 30.11.2024 ASTI

NUTRICIA
Nutridrink®
Compact Protein

Nutridrink
Compact Protein

10⁵⁰

4x125 ml
(216€/l) (Norm. 11,90€)

60⁰⁰

24x125 ml
(206€/l) (Norm. 71,40€)

TILATA VOI MYÖS
WWW.SALONVERKKOAPTEEKKI.FI
JA NOUTAA APTEEKIN YHTEYDESSÄ
OLEVASTA NOUTOKERIKOSTAMME 24/7.

HALIKON APTEEKKI

Prismantie 2, 24800 Halikko
Avoimna ark 8-20, la 9-18, su 11-17
puh. 02 737 1502

Saat S-Etukortilla Bonusta apteekkimyymälässä maksetuista tuotteista tai palveluista.
Bonus ei kerry resepti- tai itsehoitolaäkkeistä.

Halikon kouru ja tikas Oy

- KATTOTYÖT
- TIKKAAT
- KATTOSILLAT
- LUMIESTEET
- SADEVESIJÄRJESTELMÄT

Tutustu myös
verkkokauppaamme

Tikaskauppa.fi

ORIMA®

Kysy lisää tai pyydä tarjous! Puh. 044 297 4444
www.halikonkourujatikas.fi

HANGON KAUPUNKI
HANGÖ STAD

**Vapaita ja tulevia tontteja
Furuvikin alueella:**
**Lediga och kommande tomter
i Furuvik-området:**

www.hanko.fi/tontit

Hyvän elämän merikaupunki
Gott liv i staden vid havet

**Uusia tontteja
Hangonkylän alueella:**

**Nya tomter
i Hangöbyområdet:**

www.hanko.fi/tomter

Omakoti

www.omakotilehdet.fi
facebook.com/omakotilehti

Ilmestyminen
Nro 1/2024 vko 2
Nro 2/2024 vko 19
Nro 3/2024 vko 26
Nro 4/2024 vko 37
Nro 5/2024 vko 45

Jakelu ja levikki
Jakelulevikki 14 000 kpl
Pientalot Salo ja
Someron taajamissa.

Kustantaja
Media Potentia Oy
Kuninkaankatu 24 A
33210 Tampere
p. 0400 772 229
www.mediapotentia.fi

Julkaisija
Nexus Media Oy
Kuninkaankatu 24 A
33210 Tampere
toimisto@nexme.fi

Päätoimittaja
Petri Kaukonen
p. 0400 770 203
petri@mediapotentia.fi

Toimitus
Mari Pihlajaniemi
p. 045 276 5998
toimitus@mediapotentia.fi

Mediamyynti
Media Potentian toimisto
p. 0400 772 229
toimisto@mediapotentia.fi

**Taitto ja
ilmoitusvalmistus**
Media Potentia Oy
aineistot@mediapotentia.fi

Paino
Sanoma Manu Oy

Etukannen kuva
Freepik

Lehti noudattaa ilmoitusten julkaisusääntöjä. Reklamaatiot on tehtävä 7 vrk:n aikana ilmoituksen julkaisemisesta Media Potentia Oy:lle. Suurin mahdollinen vastuu ilmoituksen julkaisemisesta sattuneesta virheestä tai poisjäämisestä sekä sen aiheuttamista vahingoista on ilmoituksen hinta. Mikäli ilmoitusmateriaali saapuu aineistopäivän jälkeen Media Potentia Oy ei ole velvollinen korvaamaan painovirheitä. Ilmoituksesta lähetetään oikovedos sopimuksen mukaan.Peruutukset viimeistään aineistopäivänä. Jos ilmoitus on ehditty valmistaa ennen peruutusta, veloitetaan siitä 50 % ilmoituksen hinnasta.

18

Fiksut säilytysratkaisut helpottavat kodin tavaratulvaa

Tässä lehdessä

- 3 Pääkirjoitus
- 4 Ajankohtaista
- 6 Tukilämmitysjärjestelmät
- 9 Lakipalsta
- 10 Keittiöremontti
- 14 Remontista sopiminen
- 16 Sähköjen kuntotarkastus
- 18 Apua tavarapaljouteen
- 21 Kolumni: Tuulahduksia Euroopasta
- 22 Juhlien järjestäminen
- 24 Joulutraditiot
- 26 Ajanviete

Petri Kaukonen
Päätoimittaja

Ystävällisiä sanoja on turha säästellä – ne voivat pelastaa jonkun päivän

’Tyhjästä on paha nyhjäistä’ – sananlasku nousee elävänä mieleen tässä vaiheessa vuotta. Hallituksen budjettiriihen antimina kun muun muassa kotitalousvähennykseen tehdään ensi vuonna tuntuvia leikkauksia.

Veronmaksajain Keskusliitto otti asiaan nopeasti kantaa kyseenalaistaen leikkausten mielekkyyden ja huomauttaen pudotuksen olevan raju etenkin kotitalous-, hoito- ja hoiva-työn kohdalla. Nuo palvelut ovat olleet monille ikääntyville tärkeä apu kotona pärjäämiseen.

Myös Suomen Kotityöpalveluyhdistys kommentoi leikkauksen vaikuttavan haitallisesti alan yritysten toimintaan: osa niistä ennakoi joutuvansa sen myötä lopettamaan toimintansa, osa joutuvansa irtisanomaan henkilöstöä.

Nähtäväksi jää, miten kaavaillut muutokset loppujen lopuksi vaikuttavat ihmisten elämään ensi vuonna. Kaikkeaa kun ei voi ennakoida. Se on kuitenkin selvää, että tällaisina aikoina solidaarisuuden ja inhimillisyyden merkitys korostuu.

Hymy tai ystävällinen teko voi olla hallitusohjelmaakin järeämpi tapa vaikuttaa ympäristöön ja ihmisten mielialaan. Ei siis pihistellä turhaan ystävällisyydestä, kun kohtaamme toisiamme arjessa.

Kohteliaisuus ei sentään maksa mitään!

Lämpimin terveisin,

Petri Kaukonen
päätoimittaja

Salon

Monimerkkihuolto

Täyden palvelun autokorjaamo Salossa

Kuin merkkihuolto, mutta

edullisempi ja kaikille merkeille

salonmonimerkkihuolto.fi

|

0400 660 484

Laadukkaat

betonilattiavalut ja

pinnoitustyöt

040 551 8582

Katso lisää!

www.betonityothorkko.fi

» LYHYESTI

Järjestelmät kuntoon lämmityskautta varten

Valtion kestävä kehityksen yhtiö Motiva muistutti jo syyskuussa, että syksyn tulo voi tuoda nousupaineita sähkön ja kaukolämmön hintaan. Korkeimmillaan hinnat ovat talvella. Tästä seuraa se, että energiansäästötoimenpiteiden kannattavuus paranee talvea kohden kuljettaessa myös palvelukiinteistöissä. Hyvin toimivat laitteet ja järjestelmät eivät tuhlaa energiaa.

– Esimerkiksi huonelämpötilan laskemisen säästövaikutus paranee samaa tahtia, kun hinnat nousevat. Syksyllä säiden viiletyssä kroppa voi kaivata lämmintä huonelämpötilaa, mutta kun väki tottuu viileyteen, voidaan sisälämpötilaa vähitellen hieman alentaa, toteaa asiantuntija **Minna Tolvanen** Motivasta.

Tolvasen mielestä järkevää kiinteistön ylläpi-toa on se, että kaikkien laitteiden ja järjestelmien toiminta varmistetaan jo syksyn aikana, jolloin talvi ei tuo mukanaan kalliita yllätyksiä, kun laitteet toimivat kuten pitääkin.

– Suosittelen tarkistamaan esimerkiksi hybridilämmityksen automatiikan toiminnan jo ensimmäisillä pikkupakkasilla. Samoin on syytä varmistaa spot-sähköä eli pörssisähköä seuraavan automaation ja tarpeenmukaisen ilmanvaihdon säädön toiminta, Tolvanen muistuttaa.

Sähköä säästyy, kun kulutus joustaa

Energiansäästö on suurissa kiinteistöissä ja toimitiloissa yhä useammin kulutuksen joustamista ja sähkön käytön ajoittamista tai jopa rajoittamista kalliiden valtakunnallisten kulutus-

piikkien aikana. Siksi automaatio-ohjaus ja sen toimivuus ovat tärkeitä, jotta kokonaiskulutuksesta voitaisiin saavuttaa säästöjä. Kalliin sähkön jaksoilla voi vaikka pienentää ilmanvaihdon tehoa hieman tai himmentää valaistusta.

Kulutuspiikkejä syntyy esimerkiksi aamuisin ilmanvaihtokoneiden käynnistyessä samaan aikaan. Koneiden käyntiaikoja kannattaa porrastaa 5–10 minuutin välein, jolloin käynnistyksestä aiheutuva tehopiikki jakautuu tasaisemmin.

Muita vinkkejä syyshuoltoihin

- Patteritermostaattien ja lämmitysverkoston toiminnan testaus hyvissä ajoin. Pattereiden ilmaus tarvittaessa ja lämmitysverkoston tasapainon varmistaminen. Muista myös ilmanvaihdon lämmitysverkoston tarkastus.

- Lämmitetään tiloja tarpeeseen, tilakohtaiset lämpötilasuositukset huomioiden.

- Tyhjiä tiloja ei tarvitse turhaan lämmittää. Niissä noin 16 celsiusastetta riittää.

- Ilmanvaihdon suodattimien vaihdot ja asetusarvojen varmistukset

- Siitepölykauden jälkeen on hyvä vaihtaa suodattimet. Puhtaan sisäilman lisäksi varmistetaan, että paine-ero suodattimen yli on kohdillaan. Suuri paine-ero lisää puhallustehon tarvetta, joka puolestaan näkyy lisääntyneenä sähkön kulutuksena.

- Sisäänpuhallusilman lämpötila muutaman asteen haluttua huonelämpötilaa pienempi (pl. ilmalämmitteiset kohteet). Rakennusten peruslämmön pitää tulla lämmitysverkoston kautta, ei ilmanvaihtoverkoston kautta.

- Sähköisten lämmitysten säätöjen toiminnan testaus ja asetusarvojen tarkistus

- Hyvä testata ja tarkistaa säännöllisesti toiminta, sähkölämmitysten säätöjen ollessa epäkunnossa voi lämmityksestä muodostua nopeasti suuret lisäkustannukset.

- Kaukolämmön tehopiikkien minimointi automaation avulla ja tehomaksujen pienentäminen

- Jos kaukolämmön perusmaksu muodostuu maksimitehon perusteella, kannattaa kulutuspiikkejä rajoittaa automaation avulla ennakoimalla lämmöntarvetta tai rajoittamalla hetkellisesti tiettyjen tilojen lämmitystä.

Freepik

Veronmaksajien Keskusliitto kritisoi kotitalousvähennyksen leikkausta

Veronmaksajain Keskusliiton toimitusjohtaja **Teemu Lehtinen** otti syyskuussa tuoreeltaan kantaa hallituksen budjettiriihen veroratkaisuihin, joita hän piti monilta osin ongelmallisina.

– Ansiotulojen verotuksen progression jyrkentäminen entisestään, kotitalousvähennyksen raju leikkaus sekä eläkkeensaajien tuplairaippavero vievät kaikki verotusta väärään suuntaan.

Budjettiriihen veroratkaisut ja palkansaajamaksujen muutokset jyrkentävät palkkaverotuksen progressiota vuonna 2025. Pienipalkkaisen 2000 euroa ansaitsevan verotus kevenee ensi vuonna 0,3 prosenttiyksikköä. Keskituloi-

sen 4000 euroa kuukaudessa tienaa-
van palkansaajan verotus puolestaan kiristyy hieman,

0,1 prosenttiyksikköä. Hyväpalkkaisten verotus kiristyy sen sijaan selvästi. Suurimmillaan kiristys on 9000 euron kuukausituloilla 0,8 prosenttiyksikköä.

Progression jyrkentäminen aiheutuu veronkevennysten suuntaamisesta pienituloisille sekä toisaalta valtion tuloveroasteikon normaali indeksitarkistusten perumisesta kahdessa ylimmässä tuloluokassa.

– Ansiotulojen verotuksen progressio on jo valmiiksi erityisen ankaraa Suomessa, eikä sitä pitäisi ainakaan entisestään jyrkentää.

Kotitalousvähennyksen leikkaus osuu hoiva- ja hoitopalveluihin

Budjettiriihen kummallisimpana veroratkaisu-

na Lehtinen pitää rajua leikkausta kotitalousvähennykseen. Suurin alennus on tulossa tavanomaisista kotitalous-, hoiva- ja hoitopalveluista saataviin vähennyksiin. Esimerkiksi 1000 euron hoivatyöstä saatu vähennys alenee 500 eurosta vain 200 euroon ensi vuonna.

– Hoito- ja hoivatyön kotitalousvähennyksestä aiotaan leikata jopa yli puolet ensi vuonna. Tämä on kohtuutonta ja myös vastuutonta tilanteessa, jossa julkisten sote-palvelujen tuotanto ja rahoitus ovat kasvavan paineen alla, Lehtinen toteaa.

– Kotitalousvähennyksen avulla hankitut palvelut ovat mahdollistaneet muun muassa monien ikääntyvien kansalaisten pärjäämisen pidempään kotona.

Kaapin perällä pölyttyy useimmiten vohvelirauta

Ruoanvalmistukseen ja säilöntään tarvittavia tarvikkeita valmistava suomalainen Fredman selvitti, mitä kodin pienkoneita omistetaan, mitä käytetään eniten ja mitkä pölyttyvät kaapin perällä. Elokuussa 2024 teetettyyn kyselytutkimukseen vastasi 1000 suomalaista.

Kyselystä kävi ilmi, että liki minkä tahansa suomalaiskodin keittiöstä löytyy mikroaaltouuni ja kahvinkeitin. Mikro on 96 prosentilla ja kahvinkeitin 90 prosentilla. Kahvikoneen omistaa vajaa neljännes suomalaisista ja kahvimylly löytyy vain 16 prosentilla vastaajista. Vedenkeitimen omistaa 83 prosenttia, mutta kolmannes käyttää sitä vain pari kertaa vuodessa.

Kahvinkeitin ei pääse pöydällä pölyttymään. Suodatinkahvia keittää joka päivä 73 prosenttia suomalaisista. Kahvikoneella juoman valmistaa 12 prosenttia vastaajista. Kahvimyllyn käyttö on jo liki harvinaisuus. Sitä pyörittää päivittäin kolme prosenttia vastaajista.

– Me suomalaiset olemme suodatinkahvikansaa, eikä siihen ole muutosta näköpiirissä. Uskon, että valtaosalla nuorista, jotka näin syksyn

kynnyksellä muuttuvat ensimmäiseen omaan kotiin, kahvinkeitin on niitä ensimmäisiä hankintoja, ainoana Suomessa suodatinpusseja valmistavan Fredmanin viestintä- ja vastuullisuusjohtaja **Sara Hokkanen** avaa kyselyn tuloksia.

Liki puolet vastaajista (46 %) omistaa vohveliraudan, mutta sen kohtalona on jäädä useimmin kaapin perälle pölyttymään. Näin tapahtuu 15 prosentille vastaajista.

– Kolmannes käyttää rautaa muutaman kerran vuodessa. Muita harvoin käytettyjä laitteita ovat tutkimuksen mukaan myös voileipägrilli, yleiskone ja hieman yllättäen myös vatkain ja blender, Hokkanen kertoo.

Päivittäin käytetyt kodin pienkoneet top 5

- 1. Mikroaaltouuni
- 2. Kahvinkeitin
- 3. Vedenkeitin
- 4. Leivänpaahdin
- 5. Airfryer

Useimmiten kaapin perällä pölyttyvät kodin pienkoneet top 5

- 1. Vohvelirauta
- 2. Voileipägrilli / Soda stream/blender (jaettu 2. sija)
- 3. Yleiskone / Mehulinko (jaettu 3. sija)
- 4. Vatkain
- 5. Leivänpaahdin

Vähiten omistettut kodin pienkoneet top 5

- 1. Popcornkone
- 2. Jäätelökone
- 3. Leipäkone / Munankeitin (jaettu 3. sija)
- 4. Kahvimylly
- 5. Mehulinko/mehupuristin

Freepik

Oletko vaihtamassa öljylämmityksen fossiilittomaan vaihtoehtoon? Vielä vuosi aikaa toteuttaa remontti ELY-keskuksen avustuksella

Ympäristöministeriö ja Pirkanmaan ELY-keskus tiedottivat elokuun lopulla, että öljylämmityksestä luopuville pientalojen omistajille myönnetään vielä toistaiseksi 2 500 ja 4 000 euron avustuksia. Hankkeiden on kuitenkin oltava kokonaan valmiita 31.8.2025 mennessä.

– Siirtymä fossiilisista puhtaisiin lämmitys-
muotoihin etenee hyvin, mutta vielä on työtä jäljellä. Öljykattiloiden korvaamisella luodaan myös työtä Suomeen. Avustukset kotitalouksille ovat olleet suosittuja ja lämmitysremontti on tehty jo monessa kodissa. Avustusta jaetaan viimeistä vuotta, joten remonttia suunnittelevien kannattaa ryhtyä toimeen nyt, sanoo ympäristö- ja ilmastoministeri **Kai Mykkänen**.

Avustusta voidaan myöntää yksityishenkilöille tai kuolinpesille öljylämmitysjärjestelmän poistamiseen sekä uuden lämmitysjärjestelmän hankkimiseen silloin, kun pientalo on ympärivuotisessa asuinkäytössä. Avus-

tuksen saamiseksi öljylämmitysjärjestelmä tulee poistaa kokonaan säiliöineen. Yhteen remonttiin voi saada vain avustuksen tai kotitalousvähennyksen.

– Nyt on hyvä hetki tarttua toimeen, jos lämmitysjärjestelmän vaihto on ajankohtaista vuoden sisällä, sillä avustuspäätöstä, laitteita ja asennusta voi joutua odottelemaan tovin. Avustusta kannattaa kuitenkin hakea vain, jos remontti on todella toteutumassa määrääjässä, jotta käsittely ei ruuhkaudu ja mahdollisimman moni hankkeen toteuttaja saa avustuksen. Tällä hetkellä annamme avustuspäätöksen noin kolmessa kuukaudessa hakemuksen jättämisestä, kertoo ryhmäpäällikkö **Sabina Mäki** elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta.

Hakemus kannattaa tehdä sähköisesti ja sen käsittely on sujuvaa, kun mukana on heti kaikki tarvittavat liitteet. Hakemukseen tarvitaan vähintään urakoitsijan tekemä tarjous tai muu suunnitelma remontista sekä valta-

kirjat kiinteistön muilta omistajilta, esimerkiksi puolisoilta.

Remontteja tehty pian 27 000

Avustusta on hakenut pian 34 000 pientalon omistajaa. ELY-keskus on tehnyt lähes 33 000 avustuspäätöstä, joista 87 % on ollut myönteisiä. Avustus maksetaan vasta remontin toteuttamisen jälkeen, ja tähän mennessä tukea on maksettu lähes 27 000 remontin toteuttaneelle hakijalle.

Hakijoista 70 % on ilmoittanut vaihtavansa fossiilisen lämmityksen vesi-ilmalämpöpumppuun, 19 % on ollut vaihtamassa maalämpöön ja 8 % kaukolämpöön. Pieni osuus hakijoista on päätnyt muihin ratkaisuihin, kuten sähkölämmitykseen, jota on täydennetty usein ilmalämpöpumpulla.

Vastaavanlaista avustusta voi hakea myös maakaasulämmityksestä luopumiseen. Avustus on myönnetty yli 1 100 kaasulämmityksen vaihtajalle.

Tulisijan käyttö on hyvä keino pienentää energialaskua ja antaa turvaa sähkökatkojen ja päälämmitysjärjestelmän toimintahäiriöiden varalta.

Teksti: Elina Salmi

Täydentävä lämmitysjärjestelmä vähentää ostoenergian määrää

Kalliin energian aikana moni omakotiasuja tuskailee ostoenergian hinnan kanssa. Kustannuksiin voi vaikuttaa käyttämällä erilaisia täydentäviä lämmitysjärjestelmiä.

Täydentäviä lämmitysjärjestelmiä ovat muun muassa tulisijat, ilmalämpöpumput ja aurinkolämpö. Koko talon lämmitykseen ei mikään niistä sovellu yksinään, mutta oikein käytettynä niillä voi pienentää reippaastikin ostoenergian tarvetta.

Suomalaiset kodit, koulut ja konttorit ovat lämmenneet puulla vuosisatojen ajan ja nykyäänkin lähes jo-

kaiseen uuteen taloon asennetaan jonkinlainen tulisija. Useimmiten se on varaava takka. Oikein mitoitetulla, varaavalla tulisijalla voi parhaimmillaan tuottaa jopa kolmanneksen koko talon lämmitystarpeesta. Lisäksi sellainen on hyvä olla olemassa jo huoltovarmuuden takia, jotta sähkökatkojen tai pääjärjestelmän toimintahäiriöiden aikana talon pystyy pi-

tämään lämpimänä takan tai vastavan avulla.

Parhaan tuloksen saa aikaan massiivisilla, varaavilla tulisijoilla. Sellaisen rakenteisiin varautuva lämpö siirtyy huonetiloihin pienellä teholla pitkän ajan kuluessa eikä huonelämpötila nouse liian korkeaksi. Erityisen järkevää puun polttaminen on sähkölämmitteisessä talossa ja kovien

pakkasten aikana. Jos polttopuun saa vielä ilmaiseksi esimerkiksi omasta metsästä pienenee ostettavan lämmitysenergian tarve entisestään.

Pellettitakka on kevyt ja vaivaton

Myös pellettitakka sopii hyvin sähkölämmityksen tueksi. Se tarvitsee hor-

min lisäksi sähköliittynään, koska siinä on puhaltimet palamisilmalle ja lämmitetylle ilmalle. Lisäksi pellettejä syöttävä automatiikka käyttää sähköä. Käytössä pellettitakka on varsin huoleton, sillä siinä on automaattisytytys ja säiliöön mahtuu usean päivän pellettitarve.

Hyvä puoli pellettitakassa on myös se, että lämmitystehoa voi säätää. Takan tuottama lämpö siirtyy huonetilaan puhaltimilla ja joihinkin takkoihin voidaan liittää termostaatti, joka ohjaa lämmitystä huoneilman lämpötilan mukaan.

Pellettitakka on kevyt eikä vaadi järeää perustusta kuten tavallinen takka. Markkinoilla on myös malleja, jotka siirtävät lämmön vesikierroiseen lämmitysjärjestelmään tai malleja, joissa lämpö voidaan siirtää useampaan huonetilaan ilmakanaavia pitkin.

Ilmalämpöpumppu voi pienentää energialaskun jopa puoleen

Ilmalämpöpumppu on erittäin hyvä vaihtoehto sähkölämmitteisen talon tukilämmitysjärjestelmäksi,

sillä parhaimmillaan se vähentää ostosähkön tarvetta tyypillisesti 30–60 prosenttia. Yhdistettynä puilla lämmittämiseen säästö on vieläkin suurempi. Ilmalämpöpumppua voi käyttää kuumaan vuodenaikaan sisäilman viilentämiseen.

Ilmalämpöpumppu siirtää lämpöenergiaa ulkoilmasta ja luovuttaa sen suoraan huoneilmaan. Järjestelmä koostuu ulkoyksiköstä, joka ottaa lämpöä ulkoyksikön läpi kiertettävästä ulkoilmasta. Lämpö siirtyy sisäyksikköön kylmäaineen välityksellä.

Markkinoilla on ilmalämpöpumppuja, joissa yhteen ulkoyksikköön voidaan liittää useampia sisäyksiköitä. Jokainen huonetila tarvitsee käytännössä oman sisäyksikön, sillä ilmalämpöpumppu lämmittää tai haluttaessa jäähdyttää vain sitä tilaa, johon se on asennettu.

Ilmalämpöpumpun tuottaman lämmön määrä riippuu ulkoilman lämpötilasta, ja parhaimmillaan se on nollakelillä tai pikkupakkasilla. Pakkasen kiristyessä laitteen hyötysuhde laskee ja se tuottaa vähemmän lämpöä. Toki viime vuosina ilmalämpöpumppujen suori- ➤

Kaukolämpöä suoraan kotiisi!

Ihan näiltä nurkilta löytyy ympäristöä vaalivaa ja huolettomuutta tarjoavaa kaukolämpöä, joka lämmittää jo 15 000 salolaisen kodin. Lämpöä riittää jaettavaksi myös muille kodeille ja kiinteistöille – rakennuksen iästä tai koosta huolimatta. Enää tarvitaan vain ne lämpöä vailla olevat.

Tervetuloa Salon Kaukolämmön asiakkaaksi!

Salon Kaukolämpö pitää huolen kodeistaan.
salonkaukolampo.fi/liittyminen/

KAIKKI LÄMPÖPUMPPURATKAISUT alusta loppuun asennettuina

Nyt energiaremontti jopa 60 kk:n korottomalla maksuajalla!

Ota yhteyttä, niin etsitään kotiisi sopivin ratkaisu.

MYYN TI | ASENNUS | HUOLTO

Maailmalämpö MIL Oy
(02) 777 710
myynti@maailmalampo.fi
Rummunlyöjankatu 7, Salo

maailmalämpö.fi

**RUOSTEENESTON
EXPERTTI** Jo 40 vuotta!
02 731 6888
SALON RUOSTEENESTO
Raitalankatu 1

**KULJETUSLIKE
M. Purtsi Oy**
Soita meille **0400 486 870**
mikkopurtsi@yahoo.co.uk
Päähinärinne 20, 24240 Salo
www.mpurtsi.com

**KULJETUSPALVELUT
VENEKULJETUKSET**
Salo, Turku, Naantali,
Kaarina ja muut lähikunnat
ONGELMAPUUT
Pihapuiden ym. kaadot
nosturin henkilökorilla.
Risujen ja puiden pois ajot
kouravarustuksella.

HAAPASALO KARI TMI
MUURAUKSET • LAATOITUKSET
TULISIJAT • PIIPPUJEN KORJAUKSET
HORMIEN MASSAUKSET • SAVIRAPPAUKSET
050 583 4697

**Forssan rappaus
ja lattiapumppaus**
Maalaus-, tasoite-, rappaukset. Kipsilattiapumppaukset.
Huoneistoremontit ja muut rakennustyöt.

0400 475 293
Petsamontie 7, 31640 Humpkala

Kodin10
Kaikki ovista ja ikkunoista

**Osallistu 4000 €
remonttiarvontaan
kotisivuillamme
Kodin10.fi/osallistu**

Ovi- ja ikkunaremontit
laadukkailla kotimaisilla tuotteilla.
Vielä ehdit saamaan remontin tälle vuodelle. Soita tai ota yhteyttä
kotisivujemme kautta ja varaa ilmainen kartoituskäynti.

Ville Saari
044 574 8709
ville@kodin10.fi

Tuomas Venäläinen
050 910 3001
tuomas@kodin10.fi

Kodin10.fi/kartoitus
myynti@kodin10.fi

Yhteistyössä PÄIJÄNNE-ovet

Ilmalämpöpumpun etuja ovat edullinen hankintahinta ja helppo käytettävyys.

tuskyky on parantunut ja laadukkailla laitteilla voidaan saada merkittävästi lämpöä vielä silloinkin, kun pakkasen huitelee -25 asteessa.

Ilmalämpöpumpun etuja ovat edullinen hankintahinta ja helppo käytettävyys. Tehokkaimmin ilmalämpöpumpulla syntyy säästöä, kun säätää sähköpattereiden termostaatit 4–5 astetta ilmalämpöpumpun säätöä alemmaksi. Silloin hyötysuhteeltaan tehokas pumppu kantaa päävastuun lämmityksestä ja patterit ottavat vastuun vasta sitten, kun ulkoilma muuttuu liian kipeäksi.

Auringosta sähköä ja lämpöä

Viime vuosina on omakotitaloissakin löydetty aurinkoenergian hyödyt – ja hyvä niin, sillä auringosta saadaan meidän leveysasteillamme yllättävän paljon energiaa. Aurinkoenergian hyödyntäminen on mahdollista helmikuun alusta marraskuuhun saakka. Auringosta voi kerätä lämpöä lämpöä aurinkokerääjillä ja sähköä aurinkopaneelilla. Aurinkoenergian plussapuolia ovat vähäiset käyttökustannukset, päästöttömyys ja uusiutuvuus.

Aurinkosähköjärjestelmällä saadaan sähkö myös siinä, missä sähköverkkoon liittyminen ei muuten ole mahdollista. Sellaisia kohteita ovat esimerkiksi kesämökit, tunturialueet, veneet ja saaristokohteet. Viime vuosina aurinkosähkön käyttö on yleistynyt myös pien- ja kesitaloissa. Oikein mitoitettuna aurinkosähköjärjestelmän avulla voidaan huolehtia muun sähkönkäytön lisäksi myös ainakin osasta sähkölämmitystä, mutta ainoaksi lämmitysmuodoksi se ei riitä.

Aurinkopaneelit siis muuttavat auringon energian sähköksi, kun taas aurinkokeräimet muuttavat sen lämmöksi.

Aurinkokeräimet ottavat talteen auringon lämpöä ja siirtävät sen joko käyttöveden tai koko talon lämmitykseen. Yleisimmin aurinkolämpöä käytetään lämpimän käyttöveden valmistukseen, mutta suuremman hyödyn saa liittämällä aurinkokeräijät myös vesikiertoiseen lämmitysjärjestelmään.

Aurinkolämpöjärjestelmä koostuu aurinkokeräimistä, varajasta, pumppu- ja ohjausyksiköstä sekä putkistosta. Aurinkokeräimet ottavat auringon säteilyenergiaa putkistossa kiertävään jäätymättömään liuokseen, joka siirtää edelleen auringon lämmittämän nesteen varajaan.

Jos omakotitalossa on tarkoitus lämmittää käyttövesi aurinkokeräinten avulla, riittää laskennalliseksi keräinalaksi henkilömäärästä riippuen 4–8 neliötä. Jos on tarkoitus hyödyntää aurinkolämpöä myös tilojen lämmitykseen, on sopiva määrä 8–12 keräinneliötä.

Aurinkolämmöllä voidaan tuottaa noin puolet lämpimän käyttöveden valmistamiseen tarvittavasta energiasta. Jos aurinkokeräijät on kytketty lämmitysjärjestelmään, voidaan aurinkolämmöllä tuottaa jopa 25–35 prosenttia lämmitystarpeesta. Matala- ja passiivienergitiloissa osuus on suurempi johtuen pienemmästä lämmitystarpeesta.

Aurinkolämmön merkitys ja kiinnostus sitä kohtaan kasvaa koko ajan. Keskeisenä haasteena Suomessa on talven lämmityskausi, jolloin aurinkolämmön määrä on minimaalinen.

Lähde: motiva.fi, vattenfall.fi

Laskuri opastaa lämmitystapojen vertailussa

Valtion kestäväen kehityksen yhtiö Motiva Oy:n sivuilta löytyy pientalojen lämmitystapojen vertailulaskuri, joka auttaa eri lämmitystapojen ja niiden kustannusten vertailussa. Laskuri löytyy osoitteesta <https://lammitysvertailu.eneuvonta.fi/>.

Laskurin tarkoituksena on tarjota puolueetonta ja vertailukelpoista tietoa eri lämmitystavoista sekä niiden kustannuksista. Tavoitteena on myös antaa kokonaisvaltaista tietoa lämmitystavoista yksittäisten laitteiden tai järjestelmän osien sijaan.

Kustannustietojen ohella laskuri tarjoaa kuvauksia eri lämmitystapojen ominaisuuksista. Laskurin ensisijainen kohderyhmä ovat uusien pientalojen rakentajat ja vanhojen talojen remontoijat. Annetut ohjeet on suunnattu pientaloille ja esitetyt tiedot on tehty vastaamaan uusien pientalojen lämmitystapojen keskimääräisiä kustannuksia ja toiminta-arvoja. Laskuria voidaan kuitenkin periaatteessa käyttää myös muunkin kokoisille ja tyyppisille rakennuksille.

Laskurissa on huomioitu pientalojen yleisimpiä pää- ja tukilämmitystapoja. Laskurin käyttö aloitetaan valitsemalla päälämmitystapa, jonka lisäksi voidaan valita mahdollisia täydentäviä tukilämmityksiä. Laskuri ottaa mukaan tarkasteluun sekä päälämmitystavan yksinään että valittujen tukilämmitysten kanssa, jolloin voidaan paremmin vertailla kuinka suuri lisähyöty tukilämmityksistä saadaan.

Lämmitystapojen investoinnit tehdään jopa kymmeniksi vuosiksi eteenpäin. Tämän vuoksi laskurissa on pyritty mahdollistamaan myös tulevaisuuden energiahintojen kehityksen huomioon ottaminen. Tämä tehdään laskemalla tulevien vuosien energiakustannuksia arvioitujen energiahintojen nousuvauhdin mukaan (prosenttia vuodessa). Energiahintojen nousuvauhdin oletusarvoina laskurissa käytetään tilastoihin perustuvia arvoja eri energiamuotojen hintojen kehityksestä viimeisen 10 vuoden ajalta.

Laskurin tekijät ja taustaa

Laskurin tekemisestä ovat vastanneet Keski-Suomen Energiatoimisto (www.kesto.fi) ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu (www.jamk.fi) ja se on tehty Motiva Oy:n tilauksesta ja ohjauksessa kuluttajien energianeuvonnan käyttöön. Laskurin internet-toteutuksesta vastaa Atlantis Consulting Oy.

Lämmityslaskurin kehitystyön pohjana on toiminut JAMK:n, Jyväskylä Innovation Oy:n ja VTT:n toimesta tehty Heating Tool -laskuri, joka laadittiin osana EU:n IEE-ohjelman BioHousing-hanketta. ■

» LAKIPALSTA

Minna Ravi
asianajaja, osakas
Asianajotoimisto Lindblad & Co Oy
minna.ravi@lindblad.fi
Puh. 020 749 8193

Vallintavirhe kiinteistökaupassa

Vallintavirheestä on kyse muun muassa silloin, jos myyjä on antanut ostajalle ennen kauppaa vääriä tietoja esimerkiksi kaavasta, rakennuskiellosta tai luovutusrajoituksesta ja annetun tiedon voidaan katsoa vaikuttaneen kauppaan. Lisäksi vallintavirheestä on kyse silloin, kun kiinteistöllä olevaan rakennukseen ei ole tarvittavaa lupaa, käytännössä rakennuslupaa.

Yleensä vallintavirheriidat koskevat juuri rakennuslupan puutetta. Pahimmassa tapauksessa koko rakennus on luvaton. Kyse voi olla myös siitä, että rakennukseen on tehty laajennus tai suuria remontteja, joille ei ole haettu asianmukaista lupaa. Voi myös olla, että lupaa ei enää helposti saa, mikäli esimerkiksi rakentamismääräykset ovat muuttuneet remontin jälkeen. Pahimmillaan puhutaan siitä, että asuinrakennus on luvaton, eikä lupaa ole mahdollista saada. Rakennusta ei pitäisi käyttää enää asumiseen ja viranomaiset voivat sen kieltää. Rakennusta koskee myös purku-uhka.

Tyypillinen seuraamus vallintavirheestä on hinnanalennus. Hinnanalennuksen täytyy vastata virheen arvoa. Yleensä puhutaan virheen korjauskustannuksista eli käytännössä siitä, mitä maksaa rakennuslupan hakeminen. Mikäli virhe on olennainen, ostajalla on oikeus purkaa kauppa. Ostajalla voi olla myös oikeus vahingonkorvaukseen.

Vallintavirhettä ei koske maakaassa mainittu viiden vuoden reklamaatioaika. Kyseinen reklamaatioaika koskee laatuvirhettä. Vallintavirheeseen voi vedota vanhentumislain puitteissa eli vanhentumisaika on 10 vuotta. Virheestä on toki reklamoitava kohtuullisessa ajassa sen jälkeen, kun se havaittiin tai olisi pitänyt havaita.

Vallintavirheissä on myyjän vastuun lisäksi kyse usein kiinteistönvälittäjän vahingonkorvausvastuusta. Huolellisen välittäjän pitäisi tarkistaa rakennusten lupa-asiat. Mikäli vallintavirhe ilmenee rakennuslupan puutteena, välittäjä on todennäköisesti toiminut huolimattomasti. Välitysliike voi olla vahingonkorvausvastuussa ostajalle. Mikäli myyjä joutuu maksamaan ostajalle hinnanalennusta vai vahingonkorvausta, välitysliike voi joutua maksamaan vahingonkorvausta myyjälle.

Ostaja voi minimoida vallintavirheen mahdollisuuden tutustumalla huolellisesti kiinteistöstä saatavilla oleviin asiakirjoihin. Ostajan tulee myös tutustua kaavaan ja mahdollisiin vireillä oleviin kaavamuutoshakemuksiin. Ostajan kannattaa kysyä rohkeasti lisätietoja kiinteistönvälittäjältä tai myyjältä, mikäli jokin asia jää epäselväksi.

Vanhan puusepöntalon lempeä tunnelma houkutteli aikanaan arkkitehti Salla Paakkunaisen puolisoineen muuttamaan kaupungista keskelle pälkäneläistä perinnemaisemaa.

Teksti ja kuvat: Ulla Sirén

Puusepöntalon keittiö elää juurillaan

Keittiö on kodin sydän, on tapana sanoa. Sinne keskittyvät perheen ruokahuolto, puhtaanapito, elintarvikkeiden säilytys ja usein myös jätteiden lajittelu. Kaiken ei silti tarvitse näyttää samalta kuin sisustuslehdissä ja asuntomessuilla. Kodin sydän on parhaimmillaan, kun se saa sykkiä omaan tahtiinsa.

Kun tamperelainen arkkitehti **Salla Paakkunainen** ja hänen miehensä ensimmäisen kerran tulivat katsomaan nykyistä kotiaan Pälkäneen kirkonkylässä, he tiesivät jo samalla käynnillä jäävänsä siihen asumaan.

Kyläläisten keskuudessa Veikkalan talona tunnettu pieni punainen hirsirunkoinen rakennus sijaitsee idyllisellä paikalla keskellä ikivanhaa, jo keskiajalla olemassa ollutta ryhmäkylää. Tontti on lohkaistu viereisestä tilasta, eikä kiinteistöön ole koskaan

kuulunut omaa viljelysmaata. Asukaina oli aikanaan puuseppiä, paikallisesti tunnettuja ja arvostettuja käsityöläisiä.

Myyjä määritteli talon ”puolialkeelliseksi vapaa-ajan taloksi”, mikä kuvasi osuvasti melko kolhiintunutta, vuosikymmenten taakse unohtunutta asuntoa. Keittiö riitti juuri palvelemaan satunnaisesti poikkeavaa kesäasukasta, mutta vakituisen asunnon tarpeet täyttääkseen se vaati perusteellisen remontin.

Talo oli silti kaikessa kuhmuisuudessaan niin viehättävä ja oman kodin tuntuinen, että Paakkunaiset eivät voineet luopua siitä. Kaupat tehtiin ja punainen tupa sai uuden elämän – ja maakellarin. Hieman hobitikoloa muistuttava kellari on arkkitehtipariskunnan oma luomus, mutta sen tarina on kerrottava erikseen.

Yhdessä olemisen paikka

Salla Paakkunainen toteaa, että keit-

tiöt ovat 2000-luvun arkkitehtuurissa palanneet vanhoille juurilleen. Entisaikaan keittiö tai tupa oli perheen arkihuone, jossa valmistettiin ruokaa ja leivottiin, mutta lisäksi siellä tehtiin kaikkea muutakin elämään kuuluvaa: aherrettiin puhdetöissä, tarinoitiin tai vaikka harjoiteltiin tavaamista. Nykyisin uusissa asunnoissa suositetaan jälleen ratkaisua, jossa keittiökalusteet sijoitetaan oleskelutilojen yhteyteen, eikä ruoanlaittajaa jätetä ovien taakse erilleen muun väen tou-

huista.

Välillä elettiin monta vuosikymmentä erilliskeittiöiden ja keitokomerojen aikaa, mutta puuseppä Veikkalan taloon se muoti ei koskaan ehtinyt. Paakkunaisen kodin koko toinen pääty on aikanaan ollut yhtenäinen avara tupa leivinuuneineen ja kolmeen suuntaan antavine ikkunoineen. Arkkitehtipari halusi säilyttää tilan sellaisenaan, vaikka yksi elintasouudistus onkin lohkaissut tu vasta kulman.

- 1970-luvulla eteisen yhteyteen on rakennettu wc-tila, jolloin keittiöstä on tullut L-kirjaimen muotoinen, siivellinen. Pohjaratkaisu on hyvä näinkin, koska yhtenäinen kolmi-ikkunainen tupasuus on yhä olemassa, ja keittiökalusteille jää oma siipensä, Salla Paakkunainen sanoo.

Paakkunaisen keittiössä on pirttikalusto, niin kuin siellä luultavasti on ollut alusta asti. Toisessa päässä on sohvaryhmä ja televisio. Kodin arkielämä keskittyy tupaan, niin kuin aina ennenkin.

Remontti voi paljastaa yllätyksiä

Vanhan keittiön remontoinnissa on paljon pakollista huomioitavaa. Vesijohdot, putket ja sähkötyöt ovat vaatineet erilaisia läpivientejä, joita on tehty oman aikakautensa tavalla. Nykyään sähkö- ja lvi-töihin tarvitaan yleensä vähintään toimenpidelupa, ja lisäksi sekä laitteiden että asentajien täytyy täyttää tietyt lain vaatimukset. Kun järjestelmiä uusitaan, voi paljastua yllättäviä ratkaisuja, jotka eivät vastaa nykyäikää, ja kustannukset saattavat nousta odottamattoman korkeiksi.

- Keittiön perusteellinen uudistaminen on kallis ja vaativa työ. Se voi tulla jopa kalliimmaksi, kuin koko talon arvo on, joten kannattaa pysähtyä ensin tarkoin miettimään, mihin ryhtyy, Salla Paakkunainen muistuttaa.

Hän kehottaa keittiöremonttia suunnittelevia hidastamaan taktia alussa, vaikka mieli palaisi uudistusten pariin. Lopputulos luultavasti paranee, jos malttaa jonkin aikaa tuumailla.

- Itse aloittaisin kodin pohjapiirustuksesta, isoista mitoista. On tärkeää mitata keittiö huolellisesti, sillä vanha mitoitus ei aina riitä kaikkeen toivottuun. Keittiöt eivät ennen olleet läheskään yhtä laajasti varusteltuja kuin nykyään, hän selittää.

Omilla vai talon ehdoilla

Tärkein kysymys on tietysti, mistä haaveillaan. Omat tarpeet ja toiveet ovat koko remontin lähtökohta. Mutta joskus täytyy valita myös ne asiat, joista tingitään.

- Usein toivotaan esimerkiksi pitkää työtasoa ikkunan alle, mutta sellainen voi olla vaikea toteuttaa tilaan, johon ei ole alun pe-

rin suunniteltu työtasoa lainkaan, Paakkunainen kertoo.

Hänen omassa keittiössään työ-taso muodostaa saarekkeen, joka samalla rajaa keittiön ruoanlaittopuolen oleskelutilasta. Kuten vanhoissa taloissa usein, Paakkunaisen talossa ikkunat ovat niin matalalla, että oikean korkuinen taso osuisi ikkunan eteen.

- Ikkunaa on kyllä mahdollista pienentää, jos se sopii talon julkisivuun - olen suunnitellut työ-säni sellaisiakin ratkaisuja. Itse en halunnut ryhtyä muuttamaan talomme alkuperäisiä kuusiruu-tuisia ikkunoita enkä vähentä-mään luonnonvaloa, josta saamme nauttia, Salla Paakkunainen kertoo.

Sisustus aikakauden mukaan

Sisustustyylin, värien ja pintama-terialien valinta on oman keittiön suunnittelun hauskin osa, koska ei tarvitse miettiä lakeja eikä lupia. Erityisesti vanhassa talossa luovuus ja omaleimaisuus saavat puhjeta kukkaan. Paakkunaisen keittiössä suunnittelun lähtökoh-tana ovat olleet talon ikä ja histo-ria. Elämän rosoisuus ja kerrok-sellisuus saavat näkyä.

- Tämä on yli satavuotias käsi-työläiskoti, joten halusimme vali-ta sitä mukailevan värimaailman ja materiaalit, Salla Paakkunai-nen kertoo.

Keittiön kaapisto on hänen miehensä suunnitteleva ja omin käsin rakentama. Kaappien ovet ovat puunväriset, ja niissä on veistetty koristekuvio. Kaapis-ton yläosa on tarkoituksellisesti suunniteltu viistoksi jotta vierei-sestä ikkunasta tuleva valo yltäisi mahdollisimman pitkälle.

Kodinkoneet on sijoitettu kaa-pistoon siten, että vieras ei sisään astuessaan näe, että keittiössä oli-si esimerkiksi jääkaappia ollen-kaan. Laitteiden valkoiset kyljet eivät näyttäneet sopivan koko-naisuuteen, eikä valkoinen väri muutenkaan, joten ne piilotettiin. Jätteiden lajitteluun on myös va-rattu nykyajan vaatimukset täyt-tävä iso ja helppokäyttöinen tila, mutta sekin peittyy yhdenmukai-sen oven taakse.

Kalusteita myös kierrätyksestä

Tiski- ja työtasojen materiaaliksi valikoitui teräs.

- Teräs kestää kovaa työntekoa, ja se helppo pitää puhtaana. Sitä on käytetty suomalaisissa kodeis-sa jo kauan, joten se sopi meidän tyyliimme, Salla Paakkunainen perustelee.

Hän pohtii, että nykyisin tasois-sa suosittu kivi olisi ollut työläis-keittiöön liian suurellinen, lami-naatti aikakauteen täysin sopi-maton ja puu helposti kuluva. Te-räksisen tason alle mahtuu koo-kas sähköuuni sekä liiku- ➤

MAA- JA RAKENNUSPALVELU J. JÄRVINEN

KATTAVAT MAANRAKENNUS- JA REMONTTIPALVELUT

Mm. Kuljetukset, salaojat, talojen perustukset, pihojen laatoitukset, kattotyöt.

Jarkko Järvinen

050 466 2334

Salon LVI-Palvelut Oy

- LVI-Huoltotyöt ja -kunnossapitotyöt
- Viemärien avaus ja huolto
- Putkirikkojen korjauskaivuutyöt
- LVI-konsultaatio
- Jätevesisuunnitelmat ja jätevesijärjestelmät
- Salaojien kuvaus ja pesut

040 826 9088 | kalle.toivonen@salonlvipalvelut.fi

www.salonlvipalvelut.fi

Amelia

KEITTIÖT OY

Esittelytilat Forssassa, Sortohaankatu 3. Avoinna MA 12-17 ja PE 14-18. Muina aikoina sovittaessa.

- Keittiöt
- Liukuovikomeroet ja muut säilytysratkaisut
- Kylpyhuoneryhmät
- Kodinhoitohuoneet
- Mittatilauskalusteet
- Kylpyhuoneremontit
- Saunaremontit
- Keittiöremontit
- Uudisrakentaminen
- Huoneistoremontit

MAVICON

Sovi aika esittelytiloihimme tai kohteeseesi kätevästi nettisivujemme varauskalenterista!

050 528 2382

virta@maviconoy.fi

maviconoy.fi

**TARVITSETKO APUA
RAKENTAMISESSA
SISÄLLÄ TAI ULKONA?**

Kysy myös viherrakentamista ja mökkitalkkarin palveluja sekä Avant- ja pienkaivuriurakointia.

TR Rakennus
Toni Ristimäki erkkeli@msn.com
p. 050 438 7538 www.trrakennus.fi

 K. Henttinen
www.remonttisalo.fi

- saneeraukset
- uudisrakentaminen
- laatoitukset
- peltikattosaneeraukset

Puh. 0400 777 825

**KAIKKI LVI-TYÖT,
ILMA-VESI-LÄMPÖPUMPUT
JA MAALÄMPÖJÄRJESTELMÄT
asentaa ja huoltaa:**

040 687 1198
www.kt-talotekniikka.com

Kolmen tähden Talotekniikka Oy

Omakoti
omakotilehdet.fi

LVI Snabb Oy

- LVI-Työt
- KVV-Pätevyys
- Jätevesijärjestelmät

Seitikkitie 4, 24280 Salo
Kristian Snabb:
040 735 6853

KAIVUUTYÖ VESA TUOMINEN
0400 599 229 Lahrenahtentie 49, KISKO

- Kaivu- ja maansiirtotyöt
- Kaapelikaivuut
- Haja-asutusalueiden jätevesijärjestelmät
- Suodatus- ja imeytyskentät
- Salaojatyöt ja viemäroinnit
- Sora- ja maa-aineskuljetukset

5,5 tn–26 tn tela-alustaiset kaivinkoneet varusteilla

Teräs ja puu ovat Paakkunaisten talon rakentamisajan materiaaleja ja sopivat käsityöläiskodin henkeen, joten niistä tehtiin keittiökalusteiden pinnat. Kaapisto on yläosastaan suunniteltu viistoksi, jotta ikkunasta tuleva luonnonvalo saadaan hyödynnettyä parhaalla tavalla.

teltava laatikosto, jonka puupintaa voi käyttää toisena, matalampana työtasona. Liikuteltavat osat lisäävät muuntelun mahdollisuutta, kun tilaa on niukasti.

Mikäli ei tavoittele sisustusleh-tien sileänvalkoista keittiöunel-maa, voi kalusteita hankkia kierrä-tyksestä, samoin lattialautoja, sei-näpaneelleja, jopa ovenkahvoja ja uuninluukkuja. Vanhat osat ovat yleensä kestäväää materiaalia, ja ne luovat aitoa ajan henkeä. Paakku-naisilla esimerkiksi keittiön pirtti-kalustossa on vanhat jalkaosat, joi-hin on teetetty uudet kannet.

Ekologisuus on turvallisuutta

Tekemällä kestäviä ja ajattomia va-lintoja voi siirtää seuraavaa keittiö-remonttia eteenpäin ja vahvistaa

kodin kriisinkestävyyttä.

Vanhojen tulisijojen korjaami-nen tai korvaaminen uusilla kan-nattaa, jos niille on olemassa eh-jät perustukset ja hormit. Vara-lämmönlähteenä ne turvaavat ko-tia, jos muun energian kulku jos-takin syystä pysähtyy, mutta niis-tä on hyötyä tavallisessa arjessa-kin. Paakkunaisten eivät esimerkiksi luopuisi mistään hinnasta vanhas-ta puuhellastaan.

– Meille siitä tuli heti keittiön rakkain kaluste. Se on vähän kol-huinen, mutta monipuolinen ja te-hokas, Salla Paakkunainen kertoo.

Sähköliedeksi heille onkin riittä-nyt kaksilevyinen keittotaso, joka sopii teräksisen työtason päälle.

Vaikka elintarvikkeiden kylmä-säilytys perustuu nykyään säh-köön, maakellari on yhä oiva lisä-tila, jossa esimerkiksi perunoita ja

Kodinkoneilla on kaapistossa omat lokerot, jotta niiden valkoisuus ei riko keittiön värimaailmaa.

Paras
TAPETTIKAUPPA

SALON
SISUSTUS & TAPETTI

Myllyojankatu 2A, 24100 Salo | Puh. 044 284 9417
www.sisustusjatapetti.fi, sanna@sisustusjatapetti.fi

Aukioloajat
arkisin 10-16.30,
la 10-13

RAKENNUSTYÖ
KONTIO OY

KAIKENLAISET
RAKENNUSTYÖT

RAKENNUSTYÖ
KONTIO OY
Ville Kontio
p. 040 412 1909
ville.kontio14@gmail.com

PELTI
LAINE

RAKENNUSPELTITYÖT
Verkkokaupasta mittatilauksena
HUUVAT, PIIPUNHATUT
JA EDUSPELLIT
Kokeile verkkokaupassamme miltä huuva
tai eduspelti näyttäisi kotonasi (3D/AR)
PELTISEPÄNLIKE K. LAINE OY
050 4411 090 | peltilaine.fi

Someron Konevuokraamo

050 5341 721

- Rakennuskoneet • Telineet • Henkilönostimet
- Peräkärri- ja trailerivuokraus • Pienkonehuolto
- Avant-kuormaajan vuokraus

someronkonevuokraamo.fi

TEHTAAN-
MYYMÄLÄ

Luotettava
Kumppani

KEITTIÖT
LIUKUOVET
KOMEROT
YM.

RAUNO KURPPA OY
p. 040 503 4282
Raitalankatu 7, Salo
rauno.kurppa@keittiokeisari.fi

www.keittiokeisari.fi

” Mikäli ei tavoittele sisustuslehtien sileänvalkoista keittiöunelmaa, voi kalusteita hankkia kierrätyksestä, samoin lattialautoja, seinäpaneeleja, jopa ovenkahvoja ja uuninluukkuja.

juureksia voi säilyttää ison määrän kerralla. Kellari myös pelastaa paljon, jos kylmälaite rikkoutuu tai sähkö katkeaa. Arkkitehtipari on itse suunnitellut kellarinsa, joka käytännöllisyyden lisäksi hurmaa sadunomaisuudellaan. Varta vasten kasatun nurmipeitteisen maa-aineskukkulan halkaisee käytävä, jossa on vas-

takkain kaksi kaarevaa ovea. Toisesta paljastuu kesäkeittiö, jonka taustaa koristaa mosaiikkitaide-teos, toisesta pääsee maakellarin portaisiin. Ulkonäkönsä puolesta rakennelma voisi sijaita Tolkienin Keski-Maassa hobittien asumuksilla, mutta sisältä se on käytännöllinen keittiön täydentäjä, jota nykymaailman kriisit eivät horjuta. ■

Teksti: Mari Pihlajaniemi

Kirjallinen sopiminen ja osaava valvonta – niistä on onnistunut remontti tehty

Rakennusmestari korostaa remontin suunnittelun, ammattimaisen valvonnan ja kirjallisen sopimisen merkitystä remontin onnistumisessa. Tärkeää on myös selvittää urakoitsijan taustat ja osaaminen perusteellisesti.

Neuvontainsinööri ja rakennusmestari **Timo Jokela** Peruskorjaamisen ja Rakentamisen Kehittämiskeskus PRKK ry:stä näkee työssään remonteja laidasta laitaan, niin onnistuneita kuin vähemmänkin onnistuneita. Hän kertoo törmänneensä tämänkin vuoden aikana harmillisiin tilanteisiin, jossa remontin tilaaja ja urakoitsija ovat ajautuneet törmäyskurssille.

Eräs tapauksista sattui hänen tuttavalleen, joka teetti kotiinsa kylpyhuoneremontin. Koska valvontaa ei ollut mukana riittävästi, pieleen meni melkein kaikki mahdollinen.

– Ensinnäkään minkäänlaista sopimusta paperille ei koskaan tehty. Siitä oli ehkä sähköpostissa jotain sovittu, ja hinta oli varmaan sovittu.

Remontin hinta oli hänen arvionsa

mukaan vedetty reippaasti yläkanttiin. Urakoitsija sai tehdä töitä ilman valvontaa ja pyysi remontin edetessä asiakkaalta maksusuorituksia, jotka tämä maksoi mukisematta. Ennen pitkää asiakas alkoi kuitenkin niin sanotusti haistaa palaneen kärryä, tuli katumapäälle ja kysyi Jokelan mielipidettä.

– Kun pääsin paikan päälle, ymmärsin että tähän on tehty ihan

vastoin kaikkia ohjeistuksia. Oli virheitä paljonkin, Jokela kertoo. Eikä ongelmana ollut pelkästään työn jälki:

– Rahat oli maksettu, mutta kuitteja ja laskuja ei saatu koskaan. Eli näin ollen asiakas ei ole saanut kotitalousvähennystä, kun ei ole mitään laskuja mitä osoittaa. Tässä tapauksessa kaikki rahat ovat menneet harmaaseen talouteen.

Huomiota urakoitsijan referensseihin

Toisena esimerkkinä Jokela mainitsee vanhan rintamamiestalon, johon oltiin teettämässä julkisivuremonttia. Tarkoituksena oli uusia talon ulkoverhous ja muun muassa lisätä lämmöneristystä.

– Kaikki lähtökohdat oli oikein, suunnitelmat tehty viimeisen päälle ja oli jopa vastaava mestari siinä, eli ammattilainen mukana.

Remontista oli myös tehty asianmukainen sopimus kirjallisesti hintaa myöten. Harhaan mentiin kuitenkin siinä vaiheessa, kun työhön ryhdyttiin etsimään urakoitsijaa. Jokela toteaa, ettei valitun urakoitsijan referenssejä selvitetty riittävästi.

– Aina kun kysyt urakoitsijaa, pitää selvittää urakoitsijan taustat ja referenssit ja mahdollisuuksien mukaan saada niitä aikaisempia remonttikohteita ja niiden asiakkaiden puhelinnumeroita, joihin voi soittaa, että voi kysyä miten tämä hoiti teidän urakan.

Valitulla urakoitsijalla ei kuitenkaan ollut riittävästi ammattitaitoa eikä kokemusta suomalaisesta rakentamistavasta, mikä näkyi työn laadussa.

– Kävin siellä tekemässä katselmuksen. Se oli niin huonoa työtä, että melkein kaikki olisi pitänyt purkaa pois ja tehdä uudestaan.

Muista poikkeava tarjous syynättävä tarkkaan

Jokela kommentoi remontin valvonnan epäonnistuneen. Tilaa-ja-kaan ei osannut puuttua tilanteeseen, vaikka näki urakoitsijan tekemän huolimattonta työtä.

– Siinä vaiheessa, kun ammattimainen valvoja näkee, että jotain menee väärin, homma pysäytetään siihen ja väärin tehty työ pitää välittömästi korjata.

Kyseisessä tapauksessa jo poikkeuksellisen edullisen tarjouksen olisi pitänyt Jokelan mukaan herättää huomiota. Erottuipa joku tarjous muista sitten erityisen halpana tai erityisen kalliina, hän kehottaa suhtautumaan siihen varoen.

– Ammattilainen kyllä ymmärtää, paljonko tuommoisen remontin kokonaishinta on, missä se tulee liikumaan. Sen takia niitä tarjouksia pitäisi saada joka kohteesta ainakin 3–5, jotta pääset vertailemaan.

Urakoitsija ei kyennyt korjaamaan virheitään. Epäonnistuneen remontin jälkiä korjailemaan palkattiin uusi timpuri, mutta Jokela toteaa, ettei tehtyä työtä voida enää kokonaan purkaa. Koska tilaaja ei suostunut maksamaan huonolaa- tuisesta työstä, urakoitsija otti lakimiehen avukseen, joten tilaajan oli tehtävä samoin. Riitaa pyritään nyt ratkomaan sovittelamalla.

Selvitä myös remontin tekijöiden osaaminen

Urakoitsijayrityksen referenssien lisäksi Jokela kehottaa selvittämään,

kuka työtä tulee varsinaisesti tekemään ja millaiset tämän työtaustat ovat. Myös sopimukseen voidaan laittaa maininta, että työntekijöillä pitää olla kokemusta ja alan koulutusta. Lisäksi valvoja voi pitää ennen urakan alkua tekijöiden kanssa aloituspalaverin, jossa käydään läpi suunnitelmat työn toteutuksesta.

Tämän oppi kantapään kautta eräskin 1940-luvulla rakennetun omakotitalon omistaja, joka päätti maalauttaa talonsa alkuperäisen julkisivulaudoituksen uusiksi. Tekemään valittiin yritys, jonka internet-sivut olivat hyvin vakuuttavat. Myös sopimus tehtiin kirjallisena kuten pitääkin.

– Se vanha maali oli hilseillyt koko alaltaan. Sopimuksessa luki, että hilseilevä maali poistetaan ja kaikki pinnat pestään, tehdään homepesu ja muuta ja maalataan, Jokela taustoitaa tapausta.

Suuren, kaksikerroksisen talon maalausurakan kestoksi oli sopimukseen kirjattu seitsemän päivää. Todellisuudessa työntekijät olivat työmaalla vain 2,5 päivää, jonka aikana julkisivu raaputettiin, pestiin ja maalattiin. Kun talo oli jo maalattu, työn laatuun tyytymätön tilaaja soitti Jokelalle ja pyysi tätä antamaan mielipiteensä.

– Ne oli hutaisemalla sitten tehty. Oli ihan karmean näköinen maalaus. Onneksi sitä ei ollut vielä laskutettu, hän päivittelee.

Maksusuoritus vain hyväksytystä työstä

Työtä tehneet maalarit olivat Jokelan arvion mukaan hyvin nuoria ja ilmeisen kokemattomia. Vanhan maalin poisto oli tehty niin huolimattomasti, että sitä oli jäänyt irtolaisena uuden maalikerroksen alle.

– Todettiin, ettei maalausta voida missään tapauksessa hyväksyä. Sovittiin, että urakoitsijalla on mahdollisuus korjata maalaus, eli tuossa tapauksessa aloittaa se aivan alusta uudestaan.

Kyseisessä julkisivuremontissa valvonnan olisi pitänyt Jokelan mukaan jaksotella:

– Ennen kuin vedetään uutta maalia, pitäisi hyväksyä ne rapatut ja puhdistetut pohjat, että vanha maali on poistettu riittävästi, ennen kuin annetaan lupa lähteä maalamaan.

Yhtä lailla laskutuksen tulee tapahtua vasta sitten, kun työ on valmis ja hyväksytty. Hän korostaa, että yhtään maksuerää ei kannata maksaa etukäteen.

– Maksuerien pitää aina perustua suoritettuun työhön ja hyväksyttyyn työsuoritukseen.

Riitatapauksissa tilaajan turvana on kuluttajansuojalaki, jota sovelletaan aina asiakkaan eduksi. Jos tilaaja ja urakoitsija eivät pääse remontista yhteisymmärrykseen, tilanteeseen on Jokelan mukaan myös mahdollista ottaa avuksi puolueeton tavarantarkastaja.

– He ovat pätevyityneitä ja heidän lausuntonsa pätee oikeudessa.

Kuluttajaneuvonnassa setvitään myös remonttiriitoja

Kilpailu- ja kuluttajaviraston kuluttajaneuvontaan valitetaan remonttien osalta eniten erilaisista virhetilanteista, kertoo johtava asiantuntija **Mikko Saastamoinen** Kilpailu- ja kuluttajavirastosta. Joko työn laatu ei ole vastannut sovittua tai odotuksia, tai työtä ei ole ylipäättään tehty ammattitaitoisesti ja huolellisesti. Myös toimitetuissa kalusteissa tai tarvikkeissa on usein puutteita.

– Monenlaisia viivästys- tai keskeytystilanteita on myös melko usein. Valituksia tulee lisäksi muun muassa erilaisista hinnoittelu- ja laskutusepäselvyyksistä.

Jo vuosien ajan vajaa 10 % kuluttajaneuvontaan vastaanotetuista yhteydenotoista on koskenut remontointia ja rakentamista. Siitä ei voida toki päätellä alan varsinaista tilannetta tai sen kehitystä.

– Selvitysten mukaan vain pieni osa ongelmia kokeneista kuluttajista on yhteydessä viranomaisiin. Tästä voinee toisaalta päätellä sitäkin, että iso osa ongelmista ratkeaa osapuolten kesken ilman viranomaisapua, mihin tietysti on syytä pyrkiäkin.

Perusteellinen remonttisopimus on paras lähtökohta

Kirjallinen sopiminen on paras tapa ehkäistä riitoja. Saastamoinen mukaan sopimukseen on tärkeä kirjata ainakin työn sisältö, työn hinta ja laskutusperusteet sekä maksuerien aikataulu. Niiden ohella on hyvä ilmetä muun muassa se, mitä ja minkä laatuista materiaaleja käytetään ja kenen vastuulla on hankkia käytetyt materiaalit.

Hän neuvoo mainitsemaan sopimuksessa erikseen myös mahdolliset järjestelyt ja toimenpiteet, jotka tilaaja tekee, kuten vanhan purkaminen, remontin aloitus- ja valmistumisaika ja seuraukset, jos työ viivästyy.

– Jos urakoitsija käyttää mahdollisia aliurakoitsijoita, heidätkin on hyvä kirjata sopimukseen. Lisäksi isommissa urakoissa kannattaa varmistaa, että urakoitsijan sopimusmallit ja ehdot ovat kuluttaja-asiamiehen hyväksymiä.

Saastamoinen muistuttaa, että remontin kestäessä voi tulla myös yllätyksiä ja tarvetta muutoksille ja lisätöille. Näistäkin

kannattaa sopia mahdollisimman tarkasti kirjallisesti.

– Valitettavan usein tilanne on se, että remontin muutos- ja lisätoista ja niiden hinnasta tai laskutusperusteista on sovittu vain suullisesti, joka tietysti merkittävästi vaikeuttaa erimielisyystilanteiden selvittämistä ja ratkaisemista.

Reklamaatio ja kuluttajaneuvonta apuna riitatilanteessa

Jos remontista kuitenkin syntyy erimielisyyttä tilaajan ja urakoitsijan välille, ensimmäinen askel on reklamoida havaituista puutteista suoraan yritykselle ja pyrkiä neuvottelemaan, miten tilanne ratkaistaan.

– Jos reklamaatio ja neuvottelut eivät johda sovintoratkaisuun, kuluttaja voi kääntyä KKV:n kuluttajaneuvonnan puoleen, jossa asiaa voidaan tarkemmin selvittää ja mahdollisuuksien mukaan myös neuvotella erimielisyyden ratkaisusta yrityksen kanssa, Saastamoinen neuvoo.

Jos riitaa ei saada sovittua kuluttajaneuvonnankaan välityksellä, kuluttajaneuvonta voi ohjata tekemään ratkaisusuosituspyynnön kuluttajariitalautakuntaan.

Saastamoinen muistuttaa kuluttajansuojalain säännösten koskevan vain kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisiä sopimuksia. Remontin tekijäksi on siis selkeintä valita elinkeinonharjoittaja.

– Jos kotitalous palkkaa remonttimiehen työsuhteeseen, se toimii itse työnantajana. Työsuhteeseen remonttimiehen palkannut kotitalous on velvolinen huolehtimaan samoista työnantajamaksuista kuin muutkin työnantajat. Virheellisesti työstä tai työn viivästymisestä ei voi vedota kuluttajansuojalakiin. Kuluttajaviranomaiset eivät voi myöskään ratkaista riitaa.

Pääurakoitsija vastaa myös käyttämiensä aliurakoitsijoiden työstä. Kuluttaja voi kuitenkin halutessaan esittää vaatimuksia suoraan aliurakoitsijalle, jos tämän työsuorituksessa on ollut virhe.

Lisätietoja: www.kkv.fi/kuluttaja-asiat/asuminen/remontit/remontin-tarjouspyynto-ja-sopimus/ ■

Kodin sähköjärjestelmän turvallisuuden voi varmistaa vain ammattilainen. Perusteellinen kuntotarkastus paljastaa alkavatkin ongelmat, jotka eivät näy päällepäin.

Teksti: Ulla Sirén

Tarkastus paljastaa sähköjärjestelmän heikkoudet

Viallinen sähkölaite, sirisevä pistorasia ja yhtenään palava sulake ovat merkkejä, joista kaikki osaamme tunnistaa vaaran ja kutsua ammattilaisen apuun. Harvemmin tullaan ajatelleeksi, että omakotitalon sähköasennukset ja laitteet vaativat seurantaakin, kunnossapitoa ja tarvittaessa uusimista.

Omakotitalon sähköasioista puhutaan eniten hintojen osalta. Sähköturvallisuus puhuttaa, jos jokin laite on viallinen. Itse sähköjärjestelmät toimivat yleensä pitkään ja hyvin – omakotitalon sähköjärjestelmä saattaaakin olla useita vuosikymmeniä vanha. Monessa muuten perusteellisesti remontoitussa talossa on jäljellä alkuperäinen sähköjärjestel-

mä. Sinänsä se ei ole laitonta. Järjestelmää saa käyttää niin kauan, kuin se on turvallinen. Ylitarkastaja **Esko Iivonen** Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta (Tukes) kertoo itse nähneensä sellaisen 1930-luvulla asennetun, joka oli yhä käytössä. Pitkään tarkastamattomassa olleessa sähköjärjestelmässä voi kuitenkin piillä näkymättömiä vaaroja.

Omistaja vastaa turvallisuudesta

Sähköturvallisuuslain mukaan asunon haltijalla, joko omistajalla tai joissakin tapauksissa vuokralaisella, on velvollisuus huolehtia sähköjärjestelmän kunnossapidosta, asennusten turvallisuudesta sekä siitä, että havaitut puutteet poistetaan riit-

tävän nopeasti.

– Pääsääntöisesti ihmiset kyllä reagoivat nopeasti, kun vastaan tulee jokin näkyvä ongelma, mutta harvoin maallikko ryhtyy kriittisesti arvioimaan talonsa sähköjä, jos ne toimivat, Esko Iivonen kertoo.

Sähköjärjestelmien kestävyysvaikutukset niin monet tekijät, että niille ei voida määrittää mitään tark-

kaa käyttöikä, mutta tarkastuksilla voi vahvistaa sekä kodin sähköturvallisuutta että omaa mielenrauhaa. Toisekseen uusiinkin omakotitaloihin joudutaan tekemään sähköasennuksia, joiden turvallisuutta on vaikea tarvittaessa varmistaa itse, kuten tietoliikennekaapeleita, lämpöpumppuja ja aurinkopaneeleja.

Toimiva ei ole aina turvallinen

Esko Iivonen muistuttaa, että sähköasennukset vanhenevat ja kuluvat käytössä siinä missä muukin kiinteistön tekniikka.

Vanhoissa asennuksissa voi olla vikaantuneita ja kuluneita komponentteja ja löystyneitä sähköliitoksia, jotka aiheuttavat vaaraa. Myös eläimet voivat aiheuttaa tuhoa, joka ei näy päällepäin: jyräjät ovat voineet mutustella kaapeleita rakenteissa tai kulkea sähköputkia pitkin sähkökeskuksen sisälle. Sinne päässyt eläin voi aiheuttaa jopa tulipalon.

Iivonen kertoo, että erityisesti vuokralaisilta tulee Tukesille ilmoituksia viallisista sähköjohdoista. Joskus kattovalaisimen kiinnittäminen paikoilleen ei ole onnistunut, koska ikääntyneet johdot murenevat käsiin. Joissakin kiinteistöissä on yhä käytössä jopa kangaseristeisiä johtimia, sähköalan ammattislangilla ilmaistuna räittäjohdot, jotka ovat jo erityisen hauraita.

– Murenevat eristeet ovat aina merkki vaarasta, ja sellaiset johdot, jotka eivät kestä käsittelyä, pitäisi vaihtaa viipymättä, Iivonen varoittaa.

Muita vaaran merkkejä ovat usein palavat sulakkeet, mustuneet pistorasiat, tai jos pistorasiaan liitetty pistotulppa tuntuu kuumalta. Vakava varoitus on myös palaneen käry, tai jos sähkökeskuksesta tai jostakin muusta asennuksen komponentista kuuluu epämääräistä sirinää. Jos jonkin näistä merkeistä havaitsee, on syytä ottaa viipymättä yhteys sähköurakoitsijaan vian paikallistamiseksi ja korjaamiseksi. Hyvin vanha ja hauras järjestelmä on syytä uusia kokonaan.

Mitä sähkötarkastuksissa tehdään

Tarkastuksen sisältö vaihtelee. Yleensä tarkastuksilla tehdään silmämääräisiä tarkastuksia, avataan keskusten ja asennusrasioiden kansia sekä tehdään erilaisia mittauksia ja testauksia. Laajemmin asennuksia ei yleensä pureta kuin mahdollisessa kuntotutkimuksessa. Tarkastusotantaan kuuluvat sähkökeskukset, pistorasiat ja jakorasiat, ja lisäksi yleissilmäys kiinteistön valaisimiin ja muihin sähkölaitteisiin.

Mahdollisella lämpökuvauksella havaitaan jo alkavasti vikaantuneet komponentit, joiden ongelmia ei voisi muuten havaita.

– Tarkastaja kiinnittää huomio-

ta esimerkiksi siihen, jos pistorasian sisusosa on tummunut: se on merkki löystyneestä liitoksesta. Tai jos johdon ulkovaippa on murtunut, jokin kytkin halki tai valaisimen kupu rikki. Ne ovat asioita, jotka on mahdollista huomata itsekin, mutta viimeistään tarkastuksessa ne havaitaan, Esko Iivonen selittää.

Määräaikaistarkastus, kunnossapitotarkastus ja kuntotutkimus

Sähköturvallisuuslaissa vaaditun sähkötarkastuksen voi suorittaa vain Tukesin valtuuttama tarkastuslaitos tai tarkastaja, niin sanottu kolmas osapuoli. Sähkötarkastus ei ole pakollinen omakotitalossa, jos se on vain asumiskäytössä. Halutessaan tarkastuksen voi kuitenkin teettää tarkastustahoilla vapaaehtoisesti.

Sähkölaitteiston kunnossapitotarkastuksilla tarkoitetaan laitteiston haltijan säännöllisin väliajoin huolehtimia tarkastuksia. Se on eri asia kuin määräaikaistarkastus, joka on lain mukaan suoritettava määrävälein sellaisissa kiinteistöissä, jotka ovat muita kuin asuinkäyttöä palvelevia, ja joiden sähkölaitteistoja suojaavat sulakkeet ovat suuremmat kuin 35 ampeeria.

Kunnossapitotarkastuksia tekevät muun muassa sähköurakointiliikkeet, ja tekijän on oltava sähköalan ammattihenkilö, sähköasentaja. Valtuutetun tarkastustahon tekemä vapaaehtoinen tarkastus voi olla luonteeltaan kunnossapitotarkastusta vastaava. Tarkastuksessa tehdään määriteltyjä testauksia ja pääosin silmämääräisiä tarkastuksia. Pienehköt havaitut viat voi korjata jo samalla asentajan käynnillä.

Esko Iivonen toteaa, että kuntotutkimus voi olla perusteltu esimerkiksi kiinteistökaupan yhteydessä tai muuten selvitettyä iäkkäiden sähköasennusten kuntoa ja odotettavissa olevaa käyttöikää.

Kuntotutkimuksessa tehdään kunnossapitotarkastusta laajempi kuntoarvio. Tutkimuksessa tehdään silmämääräisiä arviointoja, mittauksia ja testauksia, jotka kertovat myös laitteiston teknisestä käyttöikästä ja odotettavissa olevista korjaustarpeista.

Kuntotutkimuksia tekevät siihen pätevyityneet kuntotutkijat.

– Joskus tulee ristiriitatilanteita tai ongelmia, joissa tarvitaan esimerkiksi sähköasennusten oikean asennustavan tai niitä koskevien vaatimusten tulkintaa, niin silloin hyvä valinta on Tukesin valtuuttama tarkastustaho, joka toimii asiassa kolmantena osapuolena, Esko Iivonen huomauttaa.

Huijarien näpit irti sähköstä

Ikävä kyllä sähkötarkastuksia käytetään myös huijaamiskeinona, jota kohdistetaan varsinkin iäkkäisiin ihmisiin. Pelottelu sellaisella asi-

PROELMAN OY
Salo

- sähköalan työt
- sähkösuunnittelu
- valaistussuunnittelu

Juha Halava **045 137 9987**
www.proelman.fi

Kiskon Sähkötyö Oy
Puh. 045 112 5452

- sähkötyöt kotitalouksiin, teollisuuteen ja maatalouteen
- ilmalämpöpumppujen myynti ja asennus

arto@kiskonsahkotyo.fi • kiskonsahkotyo.fi

Tykkää meistä FACEBOOKISSA!
facebook.com/omakotilehti

Sähköistä osaamista

- Aurinkosähköjärjestelmät
- Ilmalämpöpumput
- Autolatausjärjestelmät

www.jorpek.com

SÄHKÖASENNUS JORPEK OY

Rillitie 2, 31600 Jokioinen, p. 03 438 2190
Pentti Hakkarainen p. 0400 539 308

alla, josta uhri ei voi mitenkään ymmärtää itse kaikkea, on valitettavan tepsivä keino.

– Ovelle ilmestyvää sähkötarkastajaksi itseään esittelevää ei tarvitse päästää sisään, eikä missään nimessä tarttua ensimmäiseen tehtyyn tarjoukseen. Tärkeimpänä ohjeena sanoisin, että selvitä taustat ja mieti aina ensin jonkin aikaa, ennen kuin päästät ketään tarkastamaan kodisiasi sähköjä – tai muutakaan, Esko Iivonen neuvo.

Yleensä toiminnassa on jotakin hämää, jos sopimuksen esimerkiksi urakkasopimuksen tekemistä vaaditaan saman tien.

– Aina kannattaa pyytää muutamia tarjouksia alan eri toimijoilta, ja vertailla niitä keskenään, ennen kuin

päättää mitään. Silloin ei tule maksaneeksi ylihintaa, vaikka osoittautuisikin, että kaikki toimijat ovat asiallisella asialla, Iivonen muistuttaa.

Huijarin tunnistaa myös siitä, että hän väittää vanhojen asennusten olevan jollakin tavalla laittomia. Tukesin tietoon on taannoin tullut, että on esimerkiksi väitetty vanhoja tulppasulakekeskuksia ja vikavirtasuojaamattomia tai maadoittamattomia pistorasioita vaarallisiksi tai lain vastaisiksi. Se ei ole totta, eikä oikea ammattilainen väitä sellaista. Sähköasennusstandardien vaatimukset eivät muutamaa harvaa poikkeusta lukuun ottamatta ole takautuvia, eli vanhoja asennuksia ei voi vaatia uusittavaksi niiden perusteella, jos ne ovat kunnossa. ■

Sisustusvimma

Sisustusvimma

Hannakaisa Ukonaho mahdutti asiakkansa eteisen kaapistoon pukeutumispeilin, tason postille, laatikoita pipoille, hansikkaille ja huiveille sekä matalasyvyisen kenkäkaapin, joka sisältää kenkähyllyjä lattiasta kattoon.

Koukullinen, pystymallinen pyyhepatteri toimii kätevänä naulakkona eikä vie paljoa tilaa.

Teksti: Mari Pihlajaniemi

Tarkkaan harkitut säilytysratkaisut helpottavat arkea

Monissa kodeissa tuskaillaan tavarapaljouden ja sen säilytyksen kanssa. Ongelmakohtien tunnistaminen ja niihin puuttuminen voi tuoda järjestystä kaaokseen yllättävänkin helposti. Kun kaikelle on paikkansa, myös arjesta tulee sujuvampaa.

”Paikka kaikella, kaikki paikallaan.” Erinomainen periaate, joka voi olla kuitenkin vaikeampi toteuttaa käytännössä.

Kodin tavaramäärän säilytys nousee usein kustelunaiheeksi, kun sisustussuunnittelija SI **Hannakaisa Ukonaho** ratkoo asiakkaidensa sisustuspulmia. Hän kertoo muun muassa keittiön, kodinhoitohuoneen ja eteisen säilytyksen sekä vaatesäilytyksen aiheuttavan ihmisille päänvaivaa.

– Ne ovat niitä pääasioita, mihin sekä remontoijat että uudisrakentajat haluavat ratkaisuja.

Varsinkin kaupunkiasunnoissa tavaransäilytys voi olla senttipeliä. Kodit ovat pienentyneet, ja uu-

det omakotitalot neliömäärältään takavuosia pienempiä jo kustannusten ja taloudellisuuden vuoksi. Samalla kotien tavaramäärä on kasvanut.

– Totta kai ihmisillä on koko ajan enemmän tavaraa. Muutama vuosi sitten oli konmaritus-buumi. Moni havahtui siihen silloin, Ukonaho toteaa.

Osa on voinut tavoitella ratkaisua säilytysongelmiin karsimalla tavaroitaan rankalla kädellä. Kaikille tämä ei ole kuitenkaan mahdollista tai toivottavaa. Ukonaho muistuttaa, että esimerkiksi lapsiperheessä jo vaatemäärä voi olla melkoinen – varsinkin kun pukeutumisessa on varauduttava Suomen ilmastoon ja useampaan eri kauteen.

Ahdas eteinen aiheuttaa säilytyspulmia

Eteinen on Ukonahon kokemuksen mukaan usein kodin ongelmallisimman paikka tavaramäärän ja sen säilytyksen osalta. Myös omakotitaloissa eteiset voivat usein olla ahtaita ja kapeita, joten säilytystilaakin on vaikea toteuttaa.

– Erityisesti lapsiperheissä eteinen tuntuu pulonkaulalta kotiin saapuessa, kun kaikkien perheenjäsenten tavarat on siinä eteisessä.

Etenkin urheilua paljon harrastavilla eteiseen voi kasautua jo erilaisia urheiluvaatteita, -kenkiä

Lajitteluastioita tarvitaan niin paljon, että harvalla ne mahtuvat kiintokalusteiden sisään.

ja -tarvikkeita tuntuva määrä. Lisähaastetta Ukonahon mukaan tuo se, että pieneen tilaan on saatava mahduttua myös monenlaisia toimintoja.

– Tarvitaan peili ja joku laskutaso ja kenties pukeutumispenkki kenkien laittoon tai lasten pukeutumiseen.

Eräässä kohteessaan Ukonaho lisäsin asiakkaan eteisen toimivuutta integroimalla nuo kaikki toiminnot kaapistoon. Näin rajalliseen metrimäärään saatiin ujutettua niin kenkähyllyjä, pukeutumispeili, taso postille kuin laatikoita pipoille ja hansikkaille.

Kenkävuoret kuriin tuunatulla kaapilla

Ukonaho pitää kenkien säilytystä eteisten suurimpana haasteena. Kokenut sisustussuunnittelija on keksinyt asiaan kuitenkin jos jonkinlaisia ratkaisuja. Yksi tehokas keino on ollut käyttää keittiön yläkaapeiksi tarkoitettuja seinäkaappeja kenkäkaappeina.

– Niissä on sopiva syvyys kapeisiin tiloihin. Tuollaiseen keittiön yläkaappiin kun laittaa paljon hyllyjä, siihen mahtuu valtavasti kenkiä.

Hän vinkkaa, että keittiökaapista voi tuunata kenkäsenkin lisäämällä siihen esimerkiksi kalustejalat tai vaihtamalla kalustelevytason tilalle kivi- tai lasilevyn. Toisena ahtaan eteisen säilytyskikkana hän mainitsee patterin uudistamisen monikäyttöisemmäksi.

– Nykytaloissa on usein lattialämmitys, mutta jos eteisessä on patteri, se voidaan vaihtaa koukulliseen, pystymalliseen pyyhöpatteriin.

Ratkaisua voidaan Ukonahon mukaan käyttää helposti lastennaulakkona tai vierasnaulakkona.

– Siinä samalla kuivuu vaatteet, mutta se ei vie paljon tilaa. Se tulee vain noin kymmenisen senttiä ulos seinästä.

Kierrätys on keittiön säilytysaaste

Keittiö, jossa on riittävästi toimivaa säilytystilaa, helpottaa arkea jos mikä. Näin esimerkiksi ruuanlaittovälineet ovat aina sujuvasti saatavilla ja myös tilan yleisilme pysyy siistinä.

Ukonaho mainitsee kierrätyksen olevan kuitenkin usein hänen asiakkaidensa suurin mietinnän aihe keittiön säilytystilojen osalta. Kierrätettäviä jätelajeja on melkoinen määrä: bio-, muovi-, lasi-, metalli-, pahvi- ja sekajäte vaativat kukin oman astiansa. Kun mukaan otetaan vielä kierrätettävät pullot ja sanomalehdet, erilaisia astioita on keittiössä jo kahdeksan.

– Lajitteluastioita tarvitaan niin paljon, että harvalla ne mahtuvat kiintokalusteiden sisään. Tarvitaan paikka muualta, jotta ne tavarat ovat pois jaloista. Yleensä se on sitten eteisessä tai kodinhoitohuoneessa, joissain aputiloissa.

Sisustussuunnittelija huomauttaa, että esimerkiksi kartonkijätteiden astia ei ole mikään pikkuroskis. Niille ei löydy sopivaa koloa tuosta vain.

– Kun omakotitalorakentaja ottaa sen huomioon jo suunnitteluvaiheessa, sillä kyllä arjen toimivuus kasvaa, hän toteaa.

Harvoin käytetyille astioille lisätilaa muualta

Myös astioiden säilytys voi aiheuttaa päänsäryn – keittiössä kun tuskin koskaan on säilytystilaa enemmän kuin tarvitaan. Ukonaho kehottaakin sijoittamaan esimerkiksi maljakot, kynttilät, kattaus- ja tarjoiluastiat suosiolla muualle kuin keittiöön, kuten esimerkiksi olohuoneeseen.

– Sijoitan niitä olohuoneen säilytyskalusteisiin. Ne ovat harvemmin käytettyjä tavaroita, joten ne vievät turhaan tilaa keittiössä.

TEETÄ LASITUS

PARVEKKEELLE, TERASSILLE,
kaiteet, peililiukuovet, välitilalasitukset,
kaiderungot, terassirungot ym.

SALON
PARVEKE- JA
TERASSILASITUS OY

5 VUODEN
TOIMINTA-
TAKUU!

Saat lisätilaa, viihtyisyyttä,
äänieristystä. Vesi ja lumi
pysyy ulkosalla jne.

Yli 30 vuoden kokemuksella
Mittaus/tarjous VELOITUKSETTA!

www.lasitus.com • 0400 745 181 • jukka.hellsten@kisko.salonseutu.fi

www.omakotilehdet.fi

Tykkää
meistä Facebookissa!
facebook.com/omakotilehti

**Kaiken keskellä
Forssa**

Forssassa kaikki elämän laadukkaat palvelut ovat oikeasti ihan lähellä, helposti saavutettavissa ja isoja kaupunkeja edullisemmin. Täällä aikasi ja rahasi riittävät työn tekemisen lisäksi myös mukaviin omiin ja perheen juttuihin.

Tee tilaa unelmillesi ja tutustu asuminen mahdollisuuksiin:
www.forssa.fi/asukkaaksi

Käyttöä ja aikaa kestävä sohva

Sohvaostoksilla päätöksenteossa painaa muukin kuin väri – varsinkin jos haluaa sohvan kestävän käyttöä mahdollisimman pitkään.

Etenkin runko määrittelee hyvin pitkälle sen, onko sohvan tuleva käyttöikä vuosia vai vuosikymmeniä. Kestävät sohvut ovat usein myös painavia. Tukeva runko on tavallisesti materiaaliltaan massiivipuuta tai tukevaa vaneria, ja jousitus napakka.

Myös pehmustemateriaaleilla on väliä. Laadukas vahtomuovi tai kylmävahto säilyttää muotonsa tavallista vahtomuovia pidempään.

Verhoilumateriaaleissa kannattaa kestävyysliikäksi huomioida omien tarpeiden mukaisesti esimerkiksi helppo puhdistettavuus. Villa kestää kulu- tusta ja hylkii likaa, kun taas tekokuidut ovat usein kestäviä ja helposti puhdistettavia. Myös nahkalaa- dut eroavat toisistaan puhdistuksen osalta.

Martindale-arvo kertoo verhoilukankaan hanka- uksenkestävyydestä: mitä korkeampi lukema, sitä kestävämpi kangas. 20 000–25 000 on tavanomai- seen kotikäyttöön riittävä, kun taas julkisten tilo- jen kovalla käytöllä olevilta kalusteilta edellytetään yleensä noin 50 000 Martindale-lukemaa.

Pilling-luku kertoo puolestaan kankaan nyppyy- nymisestä asteikolla 1–5. Mitä suurempi luku, sitä vä- hemmän kangas nyppyyntyy käytössä.

Hän huomauttaa harvalla olevan nykyisin edes TV-tasoa olo- huoneen laitemäärän vähennyttä. Samoin kirjan- ja paperin- säilytykselle alkaa olla vähemmän tarvetta. Niiltä vapautunut- ta tilaa voidaankin käyttää muiden kodin tavaroiden säilytyk- seen.

Keittiöissä sitä vastoin erilaisia kodinkoneita on nykyisin val- tavasti, ja niille tarvitaan kipeästi tilaa. Omakotitaloissa moni siirtää Ukonahon mukaan pakastimenkin pois keittiöstä.

- Saattaa olla vain pieni jätskipakastin keittiössä, ja kaikki säilytyspakastaminen tapahtuu kodinhoitohuoneessa.

Ruokakomerot ja aamiaiskaapit säilytystrendeinä

Skafferiksi tai pantryksikin kutsuttu ruokakomero on noussut keittiöiden säilytyksen uudeksi luottoratkaisuksi. Aiemmin niitä hyödynnettiin Ukonahon mukaan kuiva-aineiden varas- toinnissa. Nykyisin tilanpuutteessa ne ovat tarjonneet hyvän keinon erilaisten keittiön kodinkoneiden säilytykseen.

- Nykyään pienkoneita on paljon; airfryerit, sodastreamit sun muut. Varsi-imurikin olisi hyvä olla keittiössä.

Eräs viime vuosien keittiötrendeistä, aamiaiskaappi, on myös yhä kysytty. Usein sen suojiin halutaan piilottaa kätevästi niin leivänmuruset kuin erilaiset pienkoneetkin. Tuo tarkoitus ei kuitenkaan aina toteudu arjessa. Ukonaho toteaa, että aa- miaiskaappi rakennetaan keittiöön kovasti kaivatun laskutilan kustannuksella.

- Olen huomannut, että vaikka se on leivänpaahtimien ja kahvinkeitinien sijoituspaikka, kyllä se tuppaa auki olemaan. Ihan ei toteudu se estetiikka mitä haetaan, koska se laskutila tarvitaan.

Pitkälle mietitty vaatesäilytys helpottaa pyykkirumbaa

Tehokkaat ja toimivat vaatesäilytysratkaisut voivat helpottaa merkittävästi vaatehuoltoa ja siten tuoda omalta osaltaan su- juvuutta arkeen.

Ukonaho kehottaa etenkin uudisrakentajia sijoittamaan pyykkihuoltotilan tai kodinhuoneen samaan kerrokseen kuin makuuhuoneet, mikäli vaatekaapit sijaitsevat makuuhuoneis- sa.

- Pysin välttämään sitä, että pyykkihuolto on spa-osastolla, hän kertoo.
- Ihmiset panostavat niihin, ja on ankeaa kävellä kodin- hoi- totilan läpi spa-osastolle. Sijoitan kodinhoitohuoneen sinne, missä se vaatesäilytyskin on.

Ukonaho huomauttaa juuri pyykkien kävelyttämisen paikas- ta toiseen vievän aikaa.

- Jos on monta pientä lasta, lasten vaatekaapit kannattaa si- joittaa kodinhoitohuoneeseen ja pitää sitä pukuhuoneena. Vaatteet nostetaan siellä samassa tilassa kaappeihin. Se toimii alle kouluikäisten kanssa, mutta vaatii kodinhoitohuoneelta kokoa.

Tehosta vanhoja kaapistoja tarpeen mukaan

Vaatesäilytyksen helpottamiseen ei tarvita välttämättä vip- paskonsteja. Ukonaho itse lisäisi kaapistoon yksinkertaisesti lisää hyllytasoja. Näin saadaan matalampia vaatepinoja, joita on helpompi käyttää arjessa. Hän huomauttaa hyllykaapist- ojen mukana tulevan tyypillisesti liian vähän hyllyjä.

- Jos paitapino on 30-senttinen, kaaos tulee siitä, kun pino ei pysy pystyssä.

Sisustussuunnittelija kertoo käyttävänsä paljon säilytysrat- kaisuja, joihin voi räätälöidä sisusteita omien tarpeiden mu- kaan. Toisekseen hän mainitsee japanilaisen säilytyskaluste- merkki Yamazakin, jonka on itse havainnut toimivaksi.

- Japanissa on pienet asunnot ja paljon tilpehööriä, joten olemassa olevien kaappien sisusteita pyritään tehostamaan. On keittiöön, vessaan ja vaatekaappeihin mekanismeja.

Jos parhaistakaan yrityksistä huolimatta kodin tavaramäärä ei pysy hallinnassa, yksi ratkaisu on kääntyä ammattijärjes- täjän puoleen. He tarjoavat kaapistojen ja sisusteiden suun- nittelupalvelua. Ukonaho huomauttaa, että asukkaan voi olla itse vaikea hahmottaa kotinsa tavaratungosta. Kun apuun ot- taa ulkopuolisen, tavaroiden organisointiin voikin saada uut- ta visiota ja hyviä vinkkejä. ■

» KOLUMNI

Tuulahduksia Euroopasta

Sirpa Pietikäinen
Kirjoittaja oli Euroopan parlamentin
jäsen vuosina 2008–2024 ja
nousee varasijalta parlamenttiin
10. vaalikaudelle.

Kestävillä rakennusmateriaaleilla
järkevämpää rakentamista

Rakennusalan kestävyysmurros on pääsemässä vihdoin käyntiin. Murros on välttämätön, sillä rakentaminen ja rakennukset kuluttavat noin puolet EU:n materiaalikulutuksesta sekä vastaavat noin 40 prosenttia EU:n energiakulutuksesta. Sen lisäksi ala tuottaa valtavasti jätettä, josta suuri osa olisi helposti uudelleenkäytettävää ja kierrätettävää. Ilman rakennusalan kestävyysmurrosta voimme sanoa hyvästit EU:n ympäristö- ja ilmastotavoitteille.

Julkisessa keskustelussa on puhuttu paljon rakennusten energiatehokkuusdirektiivistä, mutta myös toinen rakennuksia koskeva asetusta on tulossa seuraavan muutaman vuoden aikana voimaan. Uusi rakennustuoteasetus harmonisoi ja vahvistaa rakennusalan sisämarkkinoita. Asetuksen tarkoituksena on edistää alan digitalisaatiota, rakennustuotteiden kestävyttä, uudelleenkäytettävien rakennusmateriaalien laajempaa käyttöönottoa ja yhdenmukaistaa tuotteita koskevia sääntöjä julkisissa hankinnoissa.

Jopa 80 prosenttia tuotteiden ympäristövaikutuksista määritellään jo suunnitteluvaiheessa, minkä vuoksi tuotesuunnittelun alkuvaiheilla on ratkaiseva rooli tuotteiden koko elinkaaren ympäristövaikutusten torjunnassa. Tämän vuoksi asetuksella asetetaan yhdenmukaistetut ennalta määritetyt ympäristöä koskevat perusominaisuudet, kuten vaikutukset ilmastomuutokseen, vesistöihin ja luonnonvarojen käyttöön. Rakennuskohteet on myös suunniteltava, rakennettava ja purettava niin että vaikutukset ihmisten terveyteen, hygieniaan ja turvallisuuteen on minimoitu. Esimerkiksi vaarallisten aineiden, orgaanisten yhdisteiden tai mikromuovien päästöt sisäilmaan eivät saisi vaikuttaa negatiivisesti rakennusta käyttävien turvallisuuteen tai terveyteen.

Asetuksen parhaita puolia on se, että se velvoittaa digitaalisen tuotepassin käyttöönoton rakennustuotteissa. Näin ollen jälleenmyyjät ja kuluttajat, kuten rakennusyritykset, korjaajat tai vaikkapa omakotitaloasujat, saavat helposti selville tuotteiden

alkuperän, käyttöohjeet, turvallisuustiedot, suoritustason ja muut tekniset ominaisuudet. Tämä helpottaa huomattavasti tee-se-itse omakotitaloasujien elämää, kun esimerkiksi korjattavien tai korvattavien tuotteiden tiedot ovat helposti saatavilla, mikä sujuvoittaa tuotteiden kierrättämistä, päivittämistä, uusiokäyttöä ja korjaamista.

Asetuksen myötä ympäristöä koskevat perusominaisuudet on lueteltava digitaalisessa tuotepassissa osana tuotteen suoritustasoa. Näin rakennustuotteita vertaillessa on helpompi erottaa vastuullisemmat ja ympäristöystävällisemmät materiaalit ja tuotteet vähemmän ekologisista vaihtoehtoista. Jatkossa olisi tärkeää varmistaa, että suosimme rakentamisessa ympäristöystävällisempiä vaihtoehtoja, kuten vähähiilisiä tai kierrätettyjä materiaaleja. Tuotteet olisi suunniteltava siten, että niiden elinkaari on mahdollisimman pitkä ja että ne ovat lopulta uudelleenkäytettäviä ja kierrätettäviä. Meidän on suunniteltava jätteen synty pois ja varmistettava, että rakennuskantamme suunnitellaan kestäväksi myös ilmastomuutoksen myötä muuttuvia olosuhteita.

20 vuotta vanhan rakennuksen purkaminen ei ole kestävää saatikka järkevää. Kun rakennus kuitenkin puretaan elinkaarensa lopussa, on tärkeää, että hyödynnämme rakennuksen purkamisesta syntyvän aineksen uusissa rakennuksissa mahdollisimman tehokkaasti. Myös modulaarisuudella on iso rooli tulevaisuuden rakentamisessa, kun rakennuspalikoiden uudelleenhyödyntäminen uusissa käyttötarkoituksissa vähentää tarvettamme alusta loppuun rakentamiselle.

Uudella rakennustuoteasetuksella ja rakennusten energiatehokkuusdirektiivillä varmistamme, että rakennuskantamme ja rakentaminen ovat linjassa EU:n ympäristötavoitteiden kanssa. Ympäristöystävälliset vaihtoehdot ovat myös usein ihmisen terveydelle suotuisampia, kun esimerkiksi rakennustuotteiden kemikaalikuorma vähenee. Näin ollen kestävämpi asuminen on myös asujan mukavuudelle mieltäisempää.

Teksti: Mari Pihlajaniemi

Aina on aihetta juhlaan!

Elämän käännekohtia on ilo juhlistaa yhdessä läheisten kanssa. Toisinaan oman kodin neliömäärä ei kuitenkaan riitä haluttuun vierasmäärään, tai juhlien järjestäminen kotona koetaan muuten epäkäytännöllisenä.

Ravintola tai muu vuokrattava juhlatila voi tarjota tunnelmalliset puitteet niin suureen kuin pienempäänkin juhlaan. Kun juhlia halutaan viettää kodin ulkopuolella, on kuitenkin muutamia käytännön asioita, jotka olisi hyvä huomioida heti suunnitteluvaiheessa. Jo tilaisuuden luonne sanelee järjestelyiden osalta paljon.

– Pyydän aina asiakasta ensin miettimään, mitä siltä tilaisuudelta haluaa ja mitä ei missään nimessä halua. Jos on vaikka syntymäpäiväjuhla, minkä tyylinen juhla niistä halutaan ja mitä siellä halutaan tapahtuvan? Sen ympärille lähdetään rakentamaan, kertoo hää- ja juhla-suunnittelija **Eija Holmberg-Lehto**. Hän on toiminut juhlasuunnittelun parissa vuodesta 2007 lähtien ja kirjoittanut aiheesta myös kirjan *Unohdumattomat häät sekä Tapahtumajärjestäjän oppaan*.

Useimmille meistä juhlien jär-

jestäminen ei ole kuitenkaan jokapäiväistä hommaa. Holmberg-Lehto vinkkaa netistä löytyvän erilaisia muistilistoja avuksi juhlasuunnittelun aloittamiseen.

– Kannattaa ehdottomasti ottaa sellainen avuksi. Niitä asioita on kuitenkin yllättävän paljon. Kuulen asiakkailta usein, että enpä olisi tuolaista osannut ottaa ajatelleeksi.

Juhlan luonne ja vierasmäärä ohjaa juhlatilan valintaa

Juhlan luonne määrittelee Holmberg-Lehton mukaan sen, millainen juhlatila siihen soveltuisi – halutaanko huvilaa, juhlasalia tai kenties hallia? Toinen tärkeä tekijä on kaavailtu vierasmäärä. Hän neuvoo noudattamaan juhlatilojen ilmoitettua henkilömitoitusta. Jos tila on siis tarkoitettu 50 henkilölle, sinne ei kannata yrit-

tää tunkea 70 vierasta.

– Liian pieni on epämukavaa kaikille, ja liian iso tuntuu hallilta eikä siellä tavoiteta ehkä sitä kivaa intiimiä tunnelmaa, jota halutaan.

Holmberg-Lehto kehottaa miettimään myös tilan saavutettavuutta: onnistuuko paikalle kulku julkisilla liikennevälineillä, onko pysäköintipaikkoja riittävästi ja pääsevätkö esimerkiksi liikuntarajoitteisetkin tilaan. Näiden ohella juhlaan kaavailtu ohjelma asettaa omat vaatimuksensa juhlatilalle.

– Jos siellä syödään, onko siihen ruuan valmistukseen ja tarjoiluun tarvittavat tilat, millainen keittiö on, millaiset ovat kylmäsäilytystilat, hän luettelee.

– Jos on tarkoitus tanssia, siihen tarvitaan tila, ja jos tiedossa on puheita, sitä varten tarvitaan välineet.

Hyvä apu ovat netissä olevat haku-koneet, joista voi etsiä sopivaa juh-

latilaa eri kriteereillä: mikä on aiottu henkilömäärä, saako järjestäjä tuoda omat juomat, tai onko saatavilla vaikkapa sauna.

Kaikkea ei tarvitse yrittää tehdä itse

Usein juhlanjärjestäjän ajatuksena on tehdä itse ruuat, hakea juomat ja hoitaa vielä musiikkikin juhliinsa. Holmberg-Lehto muistuttaa, että kaikkea ei kuitenkaan kannata yrittää tehdä itse. Palveluita on nykyään saatavilla ja niitä kannattaa käyttää tarpeen mukaan.

– Varsinkin jos juhla on itse on järjestämässä, hänen tehtävänsä on juhlaa, nauttia päivästä ja vieraiden kanssa olemisesta.

Hän nauraa tosin kompastuneensa samaan itsekin. Viime vuonna täytettyään pyöreitä hän oli varannut juhlatilan ja visioinut sinne kaikkea,

Freepik

mitä ammattimaisen juhlasuunnittelijan mieleen vain voikaan juolahtaa – muun muassa katon täydeltä ilmapalloja. Lopulta hän oli havahtunut suunnitelmiensa suuruuteen: kuka tämän kaiken tekisi ja siivoaisi?

– Juhlan järjestäjän on tärkeää miettiä se logistiikka, milloin ja millä viedään tavarat, milloin koristellaan ja siivotaan, ja onhan paikalla joku avaamassa ovia.

Holmberg-Lehto toteaa myös juhlien jälkeisen suunnittelun tuppaaavan unohtumaan. Juhlatavarat on kuitenkin saatava myös pois tilasta ja lainatut ja vuokratut tarvikkeet palautettava.

– Ehdottomasti paras on, jos tilan saa koko viikonlopuksi, että pääsee perjantaina rauhassa tekemään ja sunnuntaina siivoamaan.

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty – myös juhlissa

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty myös juhlia järjestettäessä. Holmberg-Lehto vinkkaa, että tilaisuuden aikatauluttamisen helpottamiseksi päivästä voi käydä myös mielikuva-harjoittelua: mitä tapahtuu, kun vieras tulee paikalle, ja miten paljon aikaa mikäkin osa juhlaohjelmasta vie? Yhdessäololle ja seurustelulle on hyvä varata aikaa, mutta turha odot-

telu latistaa helposti juhlatunnelman. Juhlasuunnittelija toteaa ihmisten arvostavan sitä, että ohjelma on soljuvaa ja illan kulku tiedossa.

– Onko se sitten pöydissä ohjelmia, joissa kerrotaan mitä tapahtuu, tai seremoniamestari, joka kertoo mitä tapahtuu ja missä vieraiden odotetaan olevan.

Juhlien suunnittelussa olisi hyvä olla jokin punainen lanka, jota noudatetaan kutsuista ja koristeluista lähtien. Holmberg-Lehto kertoo sen helpottavan juhlanjärjestäjän omaa visiota ja siinä pysymistä. Etenkin kutsu tulee laatia niin, että vieraat tietävät, mitä odottaa – ja mitä heiltä odotetaan.

Tarjoiluihin panostaminen ei mene hukkaan

Holmberg-Lehto muistuttaa kutsujen ja koristelujen kuvastavan tilaisuutta ja sen luonnetta.

– Jos ollaan kakkukahvijuhlissa, olisi kauniit valkoiset pöytäliinat, servietit ja ehkä viulumusiikkia, joka kertoo herkkyydestä. Ja jos haluat hyvät bileet, sitten samppanjat ja iltulitukset voivat räiskyä heti kutsuissa, että tervetuloa vuosisadan bileisiin. Juhlasuunnittelijan kokemuksen perusteella on vielä eräs asia, johon juhlissa erityisesti kannattaa panos-

**TALO TÄYNNÄ
KAIKKEA KIVAA!**

Kynttilät, led-kynttilät,
IB-Laursen talot, ruukut,
adventtikyntteliköt, maljakot,
kukat...

**KIKAN
KUKKA
&
LAHJA**

Helsingintie 21 Salo
Avoinna:
Ma-to 9-17, pe 9-18
la 9-15, su 10-15

taa: ruoka, ja tarjoilut ylipäättään.

– Ihmiset muistavat yleensä aina ruoan; oliko se kylmää, kuumaa, oliko sitä riittävästi, Holmberg-Lehto kertoo.

Toisena hän mainitsee juhlien valokuvauksen ja videokuvauksen. Ne voivat usein jäädä yksittäisen vieraan tai läheisen kontolle, jonka oma juhlinta jää sitten vähiin. Hän kehottaakin miettimään, voisiko kuvaustehävään hankkia paikalle jonkun ulkopuolisen. Kuvat ja video ovat kuitenkin kaunis muisto tilaisuudesta niin juhlan järjestäjälle kuin vieraillekin, joten niistä ei kannata pihistellä. Myös erilaiset vieraskirjat ja tervehdykset ilahduttavat vielä pitkään jälkikäteen.

Vältä yllätykset sopimalla asioista kirjallisesti

Olipa kyseessä sitten catering, koristelut tai esiintyjät, Holmberg-Lehto suosittelee etsimään omaan tyyliin sopivat tekijät ja pyytämään tarjoukset aina kolmelta palveluntarjoajalta, jotta näitä voi vertailla.

Palveluista kannattaa sopia kirjallisesti esimerkiksi sähköpostilla. Näin on helppo tarkistaa, että asiat on tehty kuten sovittu ja loppusummakin sovittun mukainen. Myös peruutus ehdot selviävät tarvittaessa sopimuksesta.

Esimerkiksi cateringin ja juhlatilan osalta tulee selvittää tarkasti, mitä kaikkea ne sisältävät: tuleeko mukana astiat, pöytäliinat tai henkilökuntaa, tai onko tilassa äänentoistoon tarvittavat laitteet.

– Yleensä paikassa voi olla astiat, mutta ei pöytäliinoja ja serviettejä. Ne pitää vuokrata tai hankkia pitopalvelun kautta. Ja hyvin usein on, ettei seinille saa kiinnittää mitään tai kynttilöitä polttaa, Holmberg-Lehto kertoo.

Käytännöt kannattaa varmistaa ja sopia kirjallisesti jo ennakoon: muun muassa milloin tilaan pääsee, monelta pitää poistua ja millaista siivousastetta vaaditaan. Ruuan säilytystä varten kannattaa varmistaa, että kylmätilaa on tarpeeksi saatavilla.

– Ravintoloissa tietenkin aina se ravintola tarjoaa ruuan ja juoman, sinne ei voi omia viedä. Juhlatiloissa on vähän vaihtelevia käytäntöjä. Usein niihin saa viedä itse ruuat, mutta osalla voi olla oma catering, jota he käyttävät, ja sitten saa viedä omat juomat.

Musiikki luo juhlatunnelman

Musiikilla on todella suuri merkitys tunnelman luomisessa, Holmberg-Lehto muistuttaa.

– Ihmiset vapautuvat, kun on musiikkia. Ruokailun aikaanakin voisi olla taustamusiikkia.

Jos illalle halutaan hyvät bileet ja tanssia, DJ tai bändi on hänen mukaansa hyvä vaihtoehto. Jos kaivataan rauhallisempaa tunnelmaa, esiintyjäksi voi harkita esimerkiksi trioa tai trubaduuria.

Holmberg-Lehto toteaa bändin yleensä kertovan, mitä he tarvitsevat tilan ja esimerkiksi sähköjen osalta. Juhlan järjestäjän ei siis tarvitse miettiä kuin bändin sijoittelua: onko juhlatilassa lava, jolla bändi voi soittaa, vai sijoitetaanko heidät johonkin kulmaan tai nurkkaukseen?

Hän kehottaa huomioimaan myös tilan akustiikan, ja onko tarkoitus seurustella vai tanssia. Bändin saatuttua paikalle on mielekkäämpää keskittyä tanssiin eikä seurusteluun.

– On bändillekin kurjaa, jos ihmiset eivät tanssi.

Soittajillekin on lisäksi hyvä varata tilaisuuteen ruokaa ja juomaa. Usein bändi tarvitsee myös tavaroilleen jonkin takahuoneen, jossa he voivat viettää aikaa ennen osuuttaan illasta.

Juhlat saavat olla järjestäjänsä näköiset

Holmberg-Lehto huomauttaa, että vieraat ja heidän viihtymisensä on toki tärkeää huomioida: ruokatarjoiluissa on hyvä muistaa vieraiden mahdolliset ruokarajoitteet ja musiikkivalinnoissa myös muiden mieltymykset. Epäonnistumista on kuitenkin turha pelätä. Juhlat saavat aina olla järjestäjänsä näköiset.

– Ei tarvitse oikeasti olla mitään järjestyttävän suurta. Elämä on eletäväksi, ja siihen kuuluvat juhlat ja ihmiset ja ystävät.

Esimerkiksi syntymäpäiväjuhlat voi järjestää läheisten kesken vaikka nyyttäriperiaatteella, jossa lahjojen sijaan kukin vieraista tuo jotain tarjottavaa.

– Pienelläkin budjetilla voi järjestää. Monesti esimerkiksi koristeluja voi vuokrata tai lainata.

Hän huomauttaa koristeita löytyvän myös luonnosta, kunhan käyttää mielikuvitusta. Inspiraatiota voi hakea esimerkiksi Pinterestistä, joka on suorastaan ehtymätön ideapankki. ■

Teksti: Siru Uusi-Seppälä

Jouluperinteiden historiaa ja tapoja maailmalta

Monen jouluperinteet ovat omasta lapsuudesta: joulukuusen koristelu, tietyt joulukoristeet aina samalla ikkunalla, kynttilöiden vieminen haudoille, totutun kaavan mukaan valmistettu joulupöytä.

Perinteilläkin on kuitenkin historiansa – eikä se ole aina niin pitkä kuin voisi ajatella. Esimerkiksi joulukortit, lahjat, kuusi ja pukki yleistyivät Suomessa vasta itsenäisyyden alkuaikoina, kun oppivelvollisuus tuli ja sitä myötä kansakoulusta tuli kaikille pakollinen. Kansakoulussa vietettiin joulun juhlistamiseksi kuusijuhlaa, jonka opetus- ja kulttuurivaltio suunnittelemaan juhla laitettiin tietyntulaisena.

– Opetussuunnitelmassa linjattiin, että juhlassa pitää olla kuusi, lapset kirjoittavat joulukortteja ja Joulupukki jakaa lahjoja. Kansakoulun myötä yhdenmukainen joulukonsepti levisi, kertoo suomalaisiin perinnejuhlisiin erikoistunut arkistotutkija **Juha Nirkko** Suomalaisen Kirjallisuuden Seuralta.

Jotkut perinteet ovat myös painuneet unholaan. Esimerkiksi joulun alla talosta taloon kiertävät nuorten aikuisten joukot ovat kadonneet katukuvasta.

– Syksyllä kekrin aikana kiersi kekripukki. Mutta myös ennen joulua, tapaninpäivänä tai joulun

välipäivinä kiersi tällaisia kiertueita. Kuvitteellisia, sonnustettuja hahmoja kulki nuorisjoukkojen keulakuvina: tapaninpukkeja tai jouluvalkoja, joka on eräänlainen puolihavoshahmo. Kuljettiin talosta taloon ja pyydettiin viinaryyppä. Tällaista en ole huomannut enää tehtävän, vaikka kalenterissa on yhä Nuutin päivä. Varsinkin alkoholin käyttö ja mekastus on jäänyt pois, Nirkko kertoo kadonneista jouluperinteistä.

Toisaalta nuuttipukkien perinteestä on säilynyt jotain Satakunnan seudulla ja Hämeessä.

– Siskoni tiesi kertoa, että kaupassa oli nuuttipukkeina kiertäville lapsille karkkisetettä myytävänä, kuten virpomapusseja. Ennen tätä tekivät nimenomaan nuoret aikuiset, Nirkko kertoo. Tämän ohella on muitakin kansanperinteitä, jotka ovat muuttuneet aikuisten perinteestä lasten tapakulttuuriksi.

Jouluruokaperinteet ovat yhdenmukaistuneet

Monien joulunvietossa kenties tärkeimpiä elementtejä on jouluruoka. Ruokakulttuurissa on ol-

lut jonkin verran alueellista vaihtelua. Eräs esimerkki tästä on riisipuuro:

– Itäinen tapa on ollut keittää, läntinen tapa on ollut hauduttaa puuro uunissa, Nirkko kertoo.

Tänä jouluna vaihtelua haluava voi yrittää valmistaa riisipuuron eri tavalla. Esimerkiksi Marttojen sivuilta löytyy ohje niin uunissa kuin keittämällä valmistettavaan riisipuuroon.

Moneen joulupöytään kuuluvat, uunissa valmistettavat laatikkoruuat ovat historiallisesti tarkasteltuna hämäläiseksi miellettyä ruokaa. Rosollin kaltainen ruoka puolestaan on tunnettu jo vanhastaan Länsi-Suomessa, mutta nykyään yleinen nimi 'rosolli' puolestaan tulee venäjän kielestä, jossa se on tarkoittanut suolavettä.

Perinteinen jouluruoka on ollut myös lipeäkalaa, jota saa kaupasta myös käyttövalmiina. Miedon makuista lipeäkalaa on tarjottu perinteisesti vatsan tai valkokastikkeen kanssa. Valkokastikkeen voi maustaa esimerkiksi piparjuurella.

Alueellinen vaihtelu jouluperinteissä Nirkon mukaan vähentynyt.

— Tiedonvälitys on parantunut, ihmiset liikkuvat ja verkottuvat enemmän. Sellaista ei enää ole kuin

talonpoikaiskulttuurissa ennen teollistumista ja kaupungistumista: alueet olivat tavallaan nurkkakuntaisempia ja sisäänlämpiävämpiä. Ennen tämä oli selvemmin havaittavissa. Nirkko kuitenkin huomauttaa, että eroavaisuuksiakin jouluperinteissä on, jopa saman kylän sisällä: – Naapureiden joulu on erilainen kuin jonkun toisen.

Tonttu on kiltimpi versio kansanuskon haltijoista

Joulu on juhlena sulauttanut itseensä kaikenlaista enemmän tai vähemmän tunnettua kuvastoa. Juhlan kristillisestä nykymerkityksestä huolimatta jotkut perinteistä eivät suinkaan löydy Raamatun kertomuksista. Esimerkiksi tonttu-ukkoja tuskin hyppii Jeesus-lapsen seimen ympärillä.

– Omituinen juttu, että ne on päätyneet sinne Korvatunturille. Se on tällainen kiltimpi versio kansanuskon haltijoista, Nirkko kertoo.

Pohjoismaisessa kansanperinteessä tonttu on asuinpaikan tai tontin haltija. Sana tulee ruotsin sanasta ’tomte’, josta se on vääntynyt suomalaiseen muotoonsa.

– Ne on olleet moraalinvartijoita. Ne on rakastaneet rauhaa, järjestystä ja siisteyttä. Jos esimerkiksi saunottiin liian myöhään tai käytettiin alkoholia saunassa, saunatonnttu tai haltija saattoi huomauttaa käytöksestä. Pudottaa katosta jotain tai muuta tällaista. Tällainen moraalinvartijahomma sopikin sitten Korvatunturin tontuille valvomaan lasten kiltteyttä, Nirkko kuvailee tonttujen luonnetta ja historiaa.

Jouluyönä ruuat on ollut maalaistaloissa tapana jättää pöytään, eikä niinkään ihmisille vaan kodinhaltijoille tai vainajille ja esi-isille. Tonttujen yöllisestä ruokailusta kertoo Tonttujen jouluyö -laulu, jossa kunnon väki tarjoaa jouluruokaa haltijoille.

Kansanuskon perinteet ja ympäri maailmaa liikkuneet tavat eivät ole aina siirtyneet kirkollisiin juhlapyhiin täysin kiuttomasti. Esimerkiksi tonttu-ukkoja on paheksuttu.

– Luterilainen usko on koittanut päästä muinaisuskosta eroon. Mutta kristinuskko ja vanhemmat uskomukset lopulta yleensä sekoittuvat.

Myös 1700-luvulla tulleeeseen ja 1800-luvulla yleistyneen joulukuuseen on suhtauduttu aluksi epäluuloisesti. Nirkon mukaan kuusta arveltiin syntiseksi tai pakanalliseksi. Lisäksi paheksuntaa herätti kuusen kynttilöiden aiheuttama tulipalovaara.

Joulu Euroopassa – ja muualla

Joulun yhtenä esikuvana pidetään yleisesti roomalaisten Saturnalia-juhlaa, jonka viettoon kuuluivat muun muassa uhkapelit.

Kristillisen joulun tulo on Nirkon mukaan vaikea ajoittaa, koska sen vieto on alkanut pikkuhiljaa kristinuskon levitiesä. Suunnilleen kristillinen joulunvieto on kuitenkin alkanut 1100-luvulta lähtien, eli keskiajan loppupuolella. Päivä on asettunut kalenterissa samalle seudulle kuin siellä jo vanhaan ollut juhla, talvipäivänseisaus.

– Jonkinlaista juhlaa on ollut pimeimpään vuodenaikaan kaikissa kulttuureissa. Silloin on ollut kätevää myös vaihtaa vuotta. Talvipäivänseisausta on vietetty monissa kulttuureissa. Joulu-sanana takana onkin sana ’yule’ tai ’jul’, joka tarkoittaa juhlaa. Kyseessä on ehkä muinaisten germaanien talvijuhla, josta on tullut yleisempi joulusana, Nirkko kertoo.

– Kun kristillisille juhlapäiville alettiin laittaa sijainteja kalenteriin, oli hyvä, että juhlia oli siellä jo ennestään. Juhlat oli helpompi omaksua niin, että siinä hiukan ututetaan uutta sisältöä vanhaan. Kirkkoisat eivät olleet tyhmiä: ei kannata luoda uutta tyhjistä. Ensin joulua juhlittiin Jeesuksen kastepäivän merkeissä. Sittemmin merkitys on vakiintunut tuohon, mikä se on nykyään.

Joulua vietetään myös muissa, ei-kristillisissä maissa. Hyvänä esimerkkinä Nirkko pitää Japania, jossa myös esimerkiksi shintolaiset ja buddhalaiset saattavat viettää tapakulttuurin puolesta samankaltaista joulua kuin kristityt, mutta ilman uskonnollista merkitystä.

Japanissa joulu on enemmänkin pariskuntien kuin perheiden yhteistä aikaa. 1970-luvulla toteutetun mainoskampanjan myötä Japanissa syödään jouluna usein friteerattua broileria. Suositua on myös kermainen pataruoka, kakku ja wagashi-makeiset.

Nyhtökaura-sieniwellington

Uusia ruokareseptejä on myös hauskaa kokeilla perinteisten jouluruokien oheen. Tänä jouluna voi kokeilla vaikkapa brittiläisestä joulupöydästä inspiraatiota ammentavaa wellingtonia, joka taipuu nyhtökauralla ja sienillä myös joulupöydän kasvissyöjien suuhun sopivaksi.

Nyhtökaura-sieniwellington noin 10 annosta

- Sienitäyte
- 400 g ruskeita herkkusieniä
- 1–2 lehtisellerin vartta
- 1 sipuli
- 1 valkosipulinkynsi
- 1 rkl oliiviöljyä
- 2 rkl balsamietikkaa
- 3 oksaa tuoretta rosmariinia
- ½ tl suolaa
- mustapippuria myllystä
- ½ dl cashewpähkinöitä
- Paistettu nyhtökaura
- 1 pkt nyhtökauraa (maustamaton)
- 2 rkl oliiviöljyä
- 1 tl savupaprikajauhetta
- 1 tl valkosipulijauhetta
- ½ tl suolaa
- 1 tl kuivattua timjamia
- ½ dl kaurakermaa
- Lisäksi
- 1 kpl / 600 g isoa lehtitaikinal levyä
- 2–3 rkl kaurakermaa voiteluun
- tuoretta rosmariinia koristeluun

Ota lehtitaikinal levy sulamaan reilua tuntia ennen leipomista. Kuumenna uuni 225 °C:seen.

Pilko herkkusienet ja hienonna selleri. Silpua sipuli ja valkosipulinkynnet. Kuumenna öljy paistinpannalla ja lisää pannulle sienet, selleri ja sipulit. Mausta balsamietikalla. Irrota rosmariininoksista lehdet ja lisää ne pannulle. Mausta suolalla ja mustapippurilla. Paista, kunnes sienistä ei enää irtoa nestettä. Lisää lopuksi cashewpähkinät pannulle ja kuumenna. Siirrä sienipaistos tehosekoittimeen ja sekoita nopeasti karkeaksi tahnaksi.

Kuumenna pannu uudelleen. Lisää öljy, nyhtökaura ja mausteet. Paista nyhtökauraan hieman väriä ja lisää pannulle kaurakerma.

Levitä iso lehtitaikinal levy leivinpaperille ja kauli sitä laakeammaksi ja ohuemmaksi. Levitä sitten herkkusieniseos koko lehtitaikinal evylle. Levitä sitten paistettu nyhtökaura noin 5–7 cm leveydelle lehtitaikinal evyn keskelle. Kääri lehtitaikina rullalle. Tee pinnalle muutama viilto ja voitele rulla kaurakermalla.

Paista rullaa uunin keskitasolla noin 25 minuuttia. Koristele tuoreella rosmariinilla.

(Resepti: Chocochili.net) ■

» AJANVIETE

Teksti: Mari Pihlajaniemi

Kultaisen 1920-luvun Suomi

Iloisella ja eteenpäin katsoneella 1920-luvulla Suomi oli vielä nuori valtio, jonka valtiomuodoksi oli valikoitunut tasavalta. Vaikka ajan poliittiset vastakohtaisuudet koettelivat tuoretta parlamentarismia, vuosikymmenellä hyväksyttiin niin yleinen oppivelvollisuuslaki, uskonnonvapauslaki, köyhäinhoitolaki kuin lukuisia muitakin yhteiskuntaa muovanneita lakeja. Myös kieltolaki oli voimassa koko 1920-luvun ajan, vaikka vaatimuksia sen purkamisesta esitettiin.

Kulttuurin puolella kirjailijaryhmä Tulenkantajat pyrki viemään kotimaista kirjallisuutta eurooppalaisempaan suuntaan. Vuosikymmenellä vaikuttivat muun muassa

Uuno Kailas, Ilmari Kianto, Katri Vala ja Mika Waltari. Musiikin kentällä säväyttivät mestarilliset Leevi Madetoja, Aarre Merikanto ja Jean Sibelius, arkkitehtuurin saralla puolestaan Eliel Saarinen ja Alvar Aalto.

1920-luvulla Suomessa myös sekä tehtiin että katsottiin paljon elokuvia. Vuosikymmen oli kotimaisen mykkäelokuvan nousukausi, ja pitkiä elokuvia valmistui vuosina 1919–1929 kaikkiaan 56. Tuolloin nähtiin muun muassa klassikoiksi muodostuneet *Ollin opivuodet*, *Nummisuutarit* ja *Koskenlaskijan morsian*.

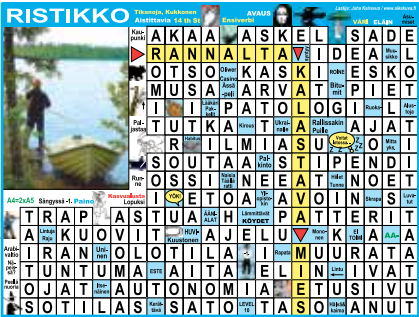
Lähde: www.kotus.fi

Pixabay

Tykkää FACEBOOKISSA!
meistä facebook.com/omakotilehti

Ristikon ratkaisu edellisestä lehdestä.

RISTIKKO

Laatija: Juha Kairavuo / www.aikakuva.fi

Kirsin kera

Hyttysverbi

Reikänaama

Niska

Jätettä

Tyypilliset

Makeaa

Laulaja

Suojaava

Rinnassa

Alkoholiton

Ajanjakso

VÄLISSÄ X uomia Kahvია Yes!

-nenä Peli

KAL-LÉN

Valtio Rasiat

Touko-tytöt

Onnekas

Lihak-sessa

Puuh-puuh..

Kauka-lossa

Radio-tähti

Lapsel-lisia

Paita -1.

-eläin Töykeät

-kirja Hienot

Pirkan-maata

"Hal-kovat"

Kos-kekin

Pahoin-voida

Joulu-nakin

Leh-dessä

Sar-vekas

Sukua Sannat

Vähä-lumisia

Krim-min kynästä

Puita-1. Alvit-1.

Veron-palautus

Keihään heitossa

Orgi-naali

Asun-noton

Pohjan-maa?

Leh-mällä

Nimi-ällä-kin

2x

Olen syytön!

-KEITTO

Värah-telyä

30 100:sta

Miehiä veel-läkin

Au! Kallonen

Tänään teen

TÄYDEN PALVELUN RAUTAKAUPPA PALVELUKSESSANNE

Lämpimästi tervetuloa ammattilaistemme palveltavaksi.

Myllyojankatu 11, Salo

Arkisin 7-18, La 8-15, Su 10-14

P. 040 306 6200 | k-rauta.fi/passeli

ÖLJYKOLMIO OY

Öljysäiliöhuoltoa jo yli 30 vuoden kokemuksella

- Puhdistukset
- Tarkastukset
- Lasikuitupinnoitteet
- Säiliöiden vaihdot
- Poistopuhdistukset
- Säiliöiden poistot
- Säiliöiden purkutyöt

Vanhan metallisäiliön sisäpuolelle
lasikuitu pinnoituksella 10v. takuu!

Puh. 0102 866 080

(hintaa: mpm/pvm soitettaessa
kotimaan lanka- ja matkapuhelinliittymistä)

www.oljykolmio.fi

SALON IMUAUTOT OY

SOITA

0400 533 083

- WC-kaivojen ja säiliöiden tyhjennykset
- Viemäreiden avaukset, pesut ja sulatukset
- Viemäreiden kuvaukset
- Sadevesi- ja salaojakaivojen sekä -putkistojen tyhjennykset ja pesut
- Rasvanerotus- ja öljynerotuskaivojen tyhjennykset

www.salonimuautot.fi

KOMEROT, TILANJAKO-OVET ERIKOISHINNOIN

MIRROR LINE

Elämäsi mittainen.

Toteutamme mittatilausunelmasi
tinkimättömästi.

KALUSTETALO
VIRTANEN
ARYOKKAIISIIN HETKIIN

SOMERO, Knuutilantie 1
02-722 1277

FORSSA, Aleksinkatu 1
03-435 6570

Avoinna ark. klo 10-18, la klo 10-14

Maksaa
voit myös
joustavalla
rahoituksella.

Lämmitysöljyä helposti omasta osuuskaupastasi

SSO:n asiakasomistajana saat meiltä
yksityistalouden lämmitysöljyystoista
Bonusta jopa 5%.

Lämmitysöljymyynti yksityistalouksille
ja yrityksille.

sso.lammitusoljypalvelu@sok.fi
puh. 075 3030 1030
(0,0835 €/puhelu + 0,1209 €/min)
ma 9-14, ti-pe 9-12

TALOUDEEN OSTOT KUUKAUDESSA VÄHINTÄÄN (€)	BONUS %
900 €	5,0 %
800 €	4,5 %
700 €	4,0 %
600 €	3,5 %
500 €	3,0 %
400 €	2,5 %
300 €	2,0 %
200 €	1,5 %
50 €	1,0 %

Tilauspalvelu verkossa

24 h

vuorokaudessa osoitteessa

SSOLAMMITUSOLJY.FI

YRITYSASIAKAS!

S-Business -kortilla
saat myös polttoöljystä
alennusta.

s-business.fi/polttoöljy

MEILTÄ
SAAT
BONUSTA
s-kasava.fi

SSO

VARAUDU TALVEEN AJOISSA!

**Traktorimönkijä Access
Xtreme Forest 800 EPS
LUMILEVYLLÄ**

KAUPAN PÄÄLLÄ
kotimainen 150 cm lumilevy!
Kasaus ja luovutushuolto 0€!

- Moottori 781 cc EFI 4-t
- Neliveto
- Voimansiirto CVT-automaatti
- Ohjaustehostin
- Rekisteröity kahdelle
- Takuu 24kk ilman kilometrirajoitusta!

TARJOUS!
6890€
(norm. 8975,-)

can-am

Can-Am Outlander-
mönkijät saatavilla nyt
talvipakettitarjouksella
kotimaisella V-auralla!

TARJOUS!
13290€
(norm. 15480,-)

**Ajoleikkuri
Oleo-Mac 99
L/12,5 KM
talvipaketilla**

Mukana koti-
mainen lumi-
levy, lumiketjut
+ raivaussaha!

- Moottori 413cc / 12,5 hv OHV 4-tahti
- Vaihteisto: Manuaalinen, 5 vaihdetta eteen + pakki
- Leikkuuleveys 98 cm
- Leikkuujärjestelmä: Silppuava sekä sivulleheittävä
- Eurooppalainen laatuleikkuri!

TARJOUS!
2290€
(norm. 3107,-)

**Telavetoinen lumilinko 13
hv Mod. ATLAS STG1170E**

- 13 hv/420 cc laadukas OHV nelitahtimoottori
- työleveys 71 cm
- 5 vaihdetta + 2 taakse
- kääntökytkimet-ohjaustehostin, konetta helppo käännellä vaikka yhdellä kädellä
- mm. sähköstartti, led-valo, heittotorven kaukosäätö, hammastettu syöttökierukka ym.!

TARJOUS!
1390€
(norm. 1490,-)

**Lumilinko 7,0 hv PRO,
MOD. ST651QE**

- Loncin 212 cc 4-tahti 7,0 hv OHV -talvimoottori
- työleveys 56 cm
- 5 vaihdetta eteen + 2 taakse
- mm. sähköstartti, Led-valo, hammastettu syöttökierukka, heittopituuden säätö ym.!

**hintä
799€**

**Mönkijään kiinnitettävä
lumilinko SB150 15hv**

- Bensamoottori Loncin 420cc 15 hv
- Sähkökäynnistin kaukokäynnistyksellä + käsikäynnistin
- Työleveys 150 cm

**Tarjous
2890€**
(norm. 3390,-)

**Ajoleikkuri
Oleo-Mac
109 L/16 K
talvipaketilla**

- Moottori 452cc / 16 hv OHV 4-tahti
- Vaihteisto: Hydrostaattinen jalkapolkimella
- Leikkuuleveys 108 cm
- Leikkuujärjestelmä: Silppuava sekä sivulleheittävä
- Eurooppalainen laatuleikkuri

TARJOUS!
2590€
(norm. 3607,-)

TILAA HELPSTI NETISTÄ WWW.KONE-GLANS.FI

JOENSUUNKATU 10, 24100 SALO ☎ 040 300 1050

MYYMÄLÄ AVOINNA MA-PE 9-17 ja LA 9-14

myynti@kone-glans.fi | WhatsApp +358403001051

Suomalainen perheyriys jo vuodesta 1955!

Myös 10 kk
korotonta
maksuaikaa!

